

ROBEY és TÁRSAI

gazdasági gépgyármokok és mérnökök

Budapest, üllői-út 1. szám,

ajánlják

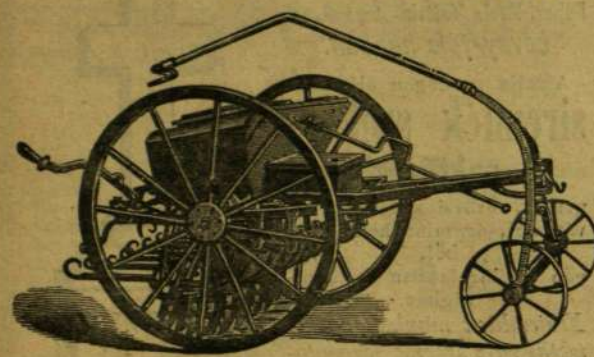
világhírű gőzgepeiket, cséplőgepeiket,

2 lovas sorvetőgepeiket,

centrifugal szivattyukat, arató- és kaszáló-gepeket, légerőveléket, konkolyválasztókat, szelelő- és szűrő-rostákat, és minden más a gazdasági gépszakmába vágó eszközöket.

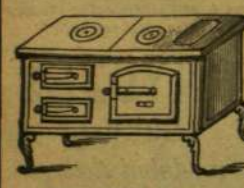
Elvállalnak minden gépjavitást, rétek öntözési és szárazra fektetési berendezéseket

Árjegyzékkel kívánatra ingyen szolgálnak.

Minden háztartásban nélkülözhetlen egy jó

takarék-tűzhely!

A tisztelt közönség kiváló figyelmébe ajánlom e czépből gyáramat és rak-táramat, mely ilyeneket asztal és más alakban, valamint mindennemű kályhákat és egyéb e szakba vágó tárgyakat a legolcsóbb árak és elismert legjobb szerkezetek mellett dús választékban tartalmaz.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítenek.

Brucky József, lakatos-árú és tüzszer-mű-gyáros Budapesten, IV. ker. (belváros) haltér 4. sz.

Eladás nagyban és kicsinyben. Illusztrált árjegyzékek ingyen küldetnek.

A perui coca-növény esodálatos táp- és gyógyerejét Humboldt Sándor ezerszakkal ajánlotta: „szükellőség és gumó a coquerosoknál nem fordul elő és testük a legnagyobb megerőtetés mellett is minden táplálék és álm nélkül napokon át éperős marad.” — Boerhave, Bonpland, Taudt és valamennyi dél-amerikai utazók által bebizonyított; a német tudósvilág elméletileg már

régén, gyakorlatilag azonban csak a mainzi „szerecsen”-hez címzett gyógytár Sampson tanár-féle coca-készítmények használata által van elismerve, miután ezek friss növényből készülvén s minden hathatós alkotórészt változatlanul megtartanak. Ezen készítmények a betegágyon ezerszeresen megkísérített mell- és tüdőbetegségeknek, sőt előhaladt korban is kitűnő hatással bírnak (I. sz. lapdacs), gyökeresen gyógyít minden altesti- és emésztési-betegségeket (II. sz. lapdacs és bor), pótolhatlan minden idegbetegségek és egyetlen gyökere gyógyyszer, különösen mindenféle gyöngeség ellen (III. sz. lapdacs és borzessz). — Ár 1 doboznak 2 frt, 6 doboz 10 frt, 1 üveg 2 frt.

Kimerítő felvilágosítás dr. Sampson tanár-tól, mely a cocát helyszínen gondosan tanulmányozta, ingyen s bérmentve a „szerecsen”-hez címzett gyógytár Mainzban, és raktárai által: Pesten: Trük J., gyógytár, főraktár Magyarországra nézve. Brunn: Schönach Fer., gyógytár. Prágában: Fürst József, gyógytár. Bécsben: Haubner Ede, agyal-gyógytár, Hof 6., főraktár Ausztriára nézve. 448 (36)

Dr. LENGIL FR. NYIR-BALZSAMA.

Már magában a növényi nedv, mely a nyirből, ha annak törzsebe fűrnék, kifolyik, ember-emlékezet óta mint a legkiválóbb széplő-és ismeretes; ha még e nedv a föltaláló utasítáka szerint vegyi uton balzsammá készíttetik, majdnem esodálatos hatással működik. Ha például asszal az arcz vagy egyéb bőr-részek este bekenetnek, már a következő regelen alig észre vehető pikkelyek valnak el a bőrtől, s az ezáltal vakítóan fehérré és gyöngédé tétetik. Ezen balzsam elsimítja az arczon támadt ráncokat és himlő-helyeket, és annak ifjai arcz-szint ad; a bőrnek fehérséget, gyöngöséget, frisseséget kölcsönöz; szeplőt, májfoltokat, anyajegyet, az orr-vörösséget, bőr-atkákat és a bőr egyéb tisztátalanságait a legrövidebb idő alatt eltávolítja. Egy korsó ára, használati utasítással együtt 1 frt 50 kr., postán küldve 10 krral több. 1788-80

RAKTÁR: Pesten Trük József gyógytáránál, király-utca 7. — Pozsonyban: Pisztory gyógy-szerészénél, Mihálykapu.

Diszes húsvéti tojások

legújabb nemei dús választékát, 10 krtól 25 frtig.

Húsvéti öntözéshez

alvamos, esodálatián meglepő ajándékok:

Feeskendő Illatszere-üvege 35 kr és 1 forint. Szivar 35 kr. Viola-csokor 40 kr. Viola-gyöngyvirág- és rozsbokorták 80 krajczártól 2 frt 50 krajcz. egyes része 15 kr. Revolver 80 kr. Kis bohóc 60,60 kr. Öltözötett babák 2-2,15. Rózsacsokor babával 1 frt. Rugany feeskendő-tojás 70 és 80 krajczár. Feeskendő húsvéti bárányka szernyekekkel 2 forint. Feeskendőgyára 30, 50 kr, valamint nehány új különlegesség, melyeknek használata csak az eladással áruháznál el, ajánlják

Kertész és Eisert

Budapesten, Dorottya-utca 2. sz.

Írásbeli megbízások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyilvános tiszteletemet

nyilvánítom ezenek csak egyedül Orlió Rudolf mennyiségtanárnak, Berlin S. W. Wilhelmstrasse, 127. Ezen úrnak sokat dícsért utasításai lehetővé tették nekem, hogy előbbeni nagy veszteségeimet a lotto-játékon ismét behozhatám.

Pesten. Richtmann F. 1734.

Tavaszi idényre

legújabb selyem- és divat-kelmék, francia. Modelle ruhák és felöltők nagy választékban és olcsó árak mellett,

ÁTS és TÁRSAI

női divat és kész ruhák raktárunkban.

Budapest, szervita-tér 6. sz.

1822

Jó és olcsó lábbeli kapható

TEMESVÁRY EMÁNUEL

magyar lábbeli-gyárában Budapest, király-utca 1. sz.

Különösen ajánlatos:

Hölgyeknek:

Topánkák, fűzőre, brünelből, lakk-orrall, szép tűzős-kihúzással frt 2.78.

Topánkák, gumi-czuggal brünelből, lakk-orrall magas vágással, finom kiállításban frt 3.-

Topánkák, gumi-czuggal, oros chagrín- vagy borjúbőrből, szögcsétt és srófolt dupla-talppal frt 3.20

Urnaknak:

Topánkák fényes- vagy bagaria-bőrből, srófolt talppal frt 4.-

Topánkák szalon-lakkos malinci borjúbőrből frt 4.50

Vadász- és egyéb esímák, bagaria- vagy fényes bőrből, srófolt dupla-talppal frt 9.-

Fin-topánka frt 2.80

Leány-topánka brünelből vagy bőrből frt 2.-

Gyermek-topánka brünel- vagy bőrből frt 1.60

Kimerítő árjegyzékek ingyen s bérmentve. — Levélel megrendelések postá-utánvét mellett a legjobban eszközöltetnek

PLACHY és KALLINA

BUDAPEST,

koronaherczeg-(uri-) utca 14. szám,

ajánlják dúsán rendezett

rőfös női divat- és kész fehérnemű-kereskedésüket,

ellátva minden idényre a legújabb bel- és külföldi kelmékkel, ugyszinte

Minden elszakmához tartozó árukkal, a legolcsóbbaktól a legfinomabbig, a lehető legjutányosabbra szabott árakon.

Ruhákat a legújabb divat szerint készíttetünk.

Bármely szakmába vágó vidéki megrendeléseket a legnagyobb figyelem mellett készséggel teljesíttetünk s kívánatra kelme-mintáinkat szívesen küldjük.

Valódi eredeti Serail-Pasta, tapasztalatszerűleg leghasznosabb szer szeplő, per-senések, pattanások, arczvörösség, bőrtarka, ráncok, málfolt stb. ellen, minden évszakban biztos segélyt nyújt, és pedig káros következmény nélkül, különösen a bőr tisztátalanságait eltávolítja. Ár 1 frt 50 kr.

Valódi eredeti Serail-bőr-ifjító-tej, keleti mosdó-esszenciával, szepíti a bőrt, s örök ifjúsági frisseséget kölcsönöz annak, ezen föllímulhatlan szor különösen használhatik fürdő és minden mosakodás után és ha az arcz a nap hőségének vagy hidegnek kitéve van. Egy üvege 90 kr.

Valódi Serail-hajnövesztőszer, Eszen világhírű balzsam-jelcs tulajdonságait azon anyagnak készüni, melyből készíttetik; ezen balzsam — mint semmi más — medvesziből készül, ennélfogva azon rendkívüli erővel bír, hogy egész kopasz helyeken is a legdusabb haját növeszti. Egy üvege 90 kr.

Valódi Serail-fejkorpa-szesz, az egyetlen szer, mely után az annyira alkalmatlan fejkorpat megsemmisíti, valamint a sömörképződést a fejbőrön egyszerűminderkorra elhárítja. Egy üvege 90 kr.

Valódi keleti szakállnövesztő-kenőcs, még fiatal embereknél is a legrövidebb idő alatt a legdusabb szakállt növeszti. Több ezer férfi ezen csodálatlan szernek köszöni legszebb díszét. Ár 1 frt 60.

Valódi keleti haj- és szakáll-festőszer, megszültit megfakult, barna és fekete hajnak előbbi természetes színetét visszaadja, vörö- vagy szőke haját telészet szerint barnára vagy sötét-feketere fest. Ár 3 frt 20 kr minden horvát székesség készletekkel. (Össze nem tévesztendő az európai hajfestőszerekkel!)

Pasta Miracula, indiai növényzsidradékból készült fehér ártalmatlan balzsam. Ha ezen balzsamból a bőr bármely részére, például az arczra, ajkakra stb. csekély mennyiséget dörzsölünk, az esetben még természetes vagy beteges sápadtság-nál, sőt élemedett korunknál is 30 perc alatt ama utánahatlan, mintegy odalehelt, virágzó s állatász testzaint (Incarnat) idős elő, milyent gyakorta csak feltűnő szép és fiatal embereknek esodálunk, s mely sem izadás, sem többszörös törölgetés által el nem távolítható. Ezen kitűnő szer minden festőszerrel többre beestülendő. Ár 1 frt 80 kr.

A fentebb elisodolt készítmények, a legolcsóbbak pipere-asm-talainál nélkülözhetlenek s az összes európai szepítőszereket föllümlé-ják, mert nem önkénylőleg választott anyagokból készíttetnek, hanem közvetlenül a Kelet növényeiből vétetnek és ezredveken át a Serail kizárólagos titkát képeztek; egy világszerre ismert illatszere-vegyséi mühelyből erednek. Mustapha Effendi, csász. török udvari illatszere-sz Konstantinápolyban. — Valódi és eredeti minőségben Európában csak az alábbihozvevett raktárunkban kaphatók:

REISS B. urnál Budapest, király-utca 46. szám, I. emelet,

hová minden megrendelések intésendők, melyek pontosan és lelkiismeretesen az ősszeg előleges beküldése vagy utánvét mellett teljesíttetnek. Minden czikk mellé a szükséges használati utasítás hozzácsatolva van, és pedig német és magyar nyelven. A postán küldésnél osomagolás-és bérlegért 20 krral több számíttatik. 1670

A FRANKLIN-TÁRSULAT magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható:

PÉNZÜGYTAN.

Irta

MATLEKOVITS SÁNDOR,

est. tanácsos s kereskedelmi minisztertanács.

Második teljesen átdolgozott kiadás.

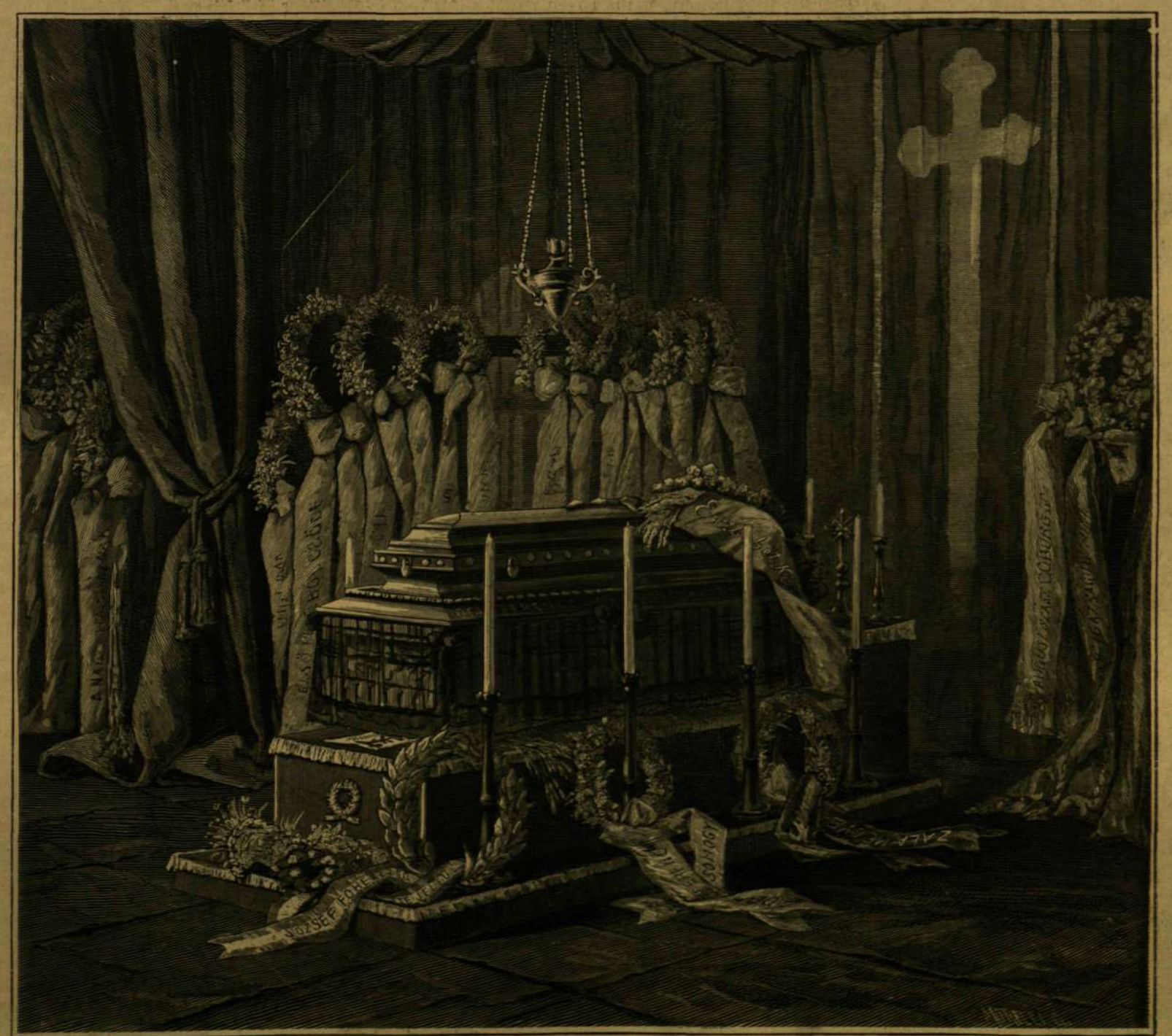
Ára füzve 1 frt 50 kr.

Előfizetésiföltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: / egész évre ... 12 frt / félévre ... 6 * / Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: / egész évre ... 8 frt / félévre ... 4 * / Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: / egész évre ... 6 frt / félévre ... 3 *

15. szám. — 1876. Budapest, április 9. XXIII. évfolyam.

DEÁK KOPORSÓJA A SIRKÁPOLNÁBAN.

A „Vasárnapi Ujság” rajzolójának a helyszínen fölvevett vázlata után metszette Morelli Gusztár.

A KEREPESI temető évről évre gazdagabb kincstára lesz Magyarországnak. Mint a párisi Père la Chaise a francziáknak: olyan lesz ez nekünk. Sőt még több lesz. A mi fővárosunkban nincs Pantheon, nincs — mint Londonban — westminsteri apát-ság, vagy szent Pál temploma, melyek a legnagyobbakat a köztemetőkből a dícsőség csarnokaiba vonják. Nálunk a kerepesi temető csaknem minden nagy halottat magába ölel. Csak egyes nagy családok fiait nyugosznak az országban szerteszét, de azok is, majdnem mindannyian, hozzájárulhatatlan családi sírboltokban. A czeni sírbolt, melyet bizonyosan kevés tisztelője látott a „legnagyobb magyar“-nak, oly dícsőséges lakónak ad nyugalmat, kihez csak a kerepesi uti temető sírkövéjének dícső vendége hasonlítható.

Mikor a temető középső kapujával szemben, közel a Batthyány mauzóleumához és a nagy kereszthez, felépült ez a kápolnaszerű, keresztalakú, egyszerű épület: senki sem gondolta, hogy történelmi nevezetességű hely lesz valaha. Pedig azzá lett. Ha az állandó síremlék ügyében kiküldött országos bizottság nem abban állapodott volna meg, hogy ugyanerre a helyre fogják a végleges mauzóleumot is építeni: akkor is érdekes hely maradt volna e szerény hajlék, mely Deák Ferencnek adott nyugó helyet.

A temetőskor ide helyezték el a nagy halott hült hamvait s a mint a kulcsok rá fordítottak: egy hónapon át nem nyitották fel a sír ajtaját, egész márczius 5-ik napjáig, midőn a bizottság az állandó síremlék helyének megállapítása végett künn járt a temetőben. Ekkor vette fel a sírkápolna belsejének bú ráját az a művész, ki lapunk számára szíves volt azt elkészíteni.

A kápolna közepén ott nyugszik a ravatalon a nagy érzéköporsó, ez egyszerű felirattal mindkét oldalán: „Deák Ferencz szül. 1803. október 17-én, meghalt 1876. január 28-án.“ A kápolna egész belseje olyan mint egy virágos kert: a sok koszorú, csokor és különféle színű szalagok a gyászszal bevont falakat egészen elfedik. A koporsón ott nyugszik a királyné díszes koszorúja, még akkor erősen daczolt a hervadással, mely a vele együtt, fejtől a koporsóba helyezett királyi koszorút már erősebben megtámadta. A ravatal oldalán, mindjárt az ajtóval szemben, József főherceg koszorúja áll „tisztelete jelül“ annak, ki Magyarország tisztelét és szeretetét egyaránt bírja. Ezen belől jobbról Somogy megye fehér szalagos koszorúja pihen, és Zalaé, melynek nemzetiszínű szalagja gyászszal van bevonva. A baloldalon a ravatal alján az írók és művészek társaságának koszorúja nyugszik. Nehány csokron kívül, melyek még a ravatalon állnak, a többi koszorú és virágokréta a falakon és a fülkékben van jobbról, balról elhelyezve. Az ajtón beömlő világosság mellett a szemben álló nagy kereszt tűnik föl, mely alatt egy asztalka áll, rajta gyertyáktól körüvett feszület. Bemennétől jobbra legszembetűnőbb világításba esnek az egyik csoportban: August Szász-Coburg-góthai herceg fehér-zöld szalagos koszorúja, az igazságügyminiszteriumé (e felirattal „Az igazságügyminiszterium Magyarország első igazságügyminiszterének“), Festetics Mária grófnő, Csongrád megye, Biharmegye, Igló és Késmárk városok, a magyar tudó-

mány- és műgyetem olvasóköre és Bács-bodrog megye koszorúja. Balról egy másik csoportban a következők tűntek inkább szemünkbe: Fiume város, az országgyűlési képviselők nevéi, az északamerikai egyesült államok konzulsága, Luiza Coburg hercegné, a szabadelvű párt, a Budapest belvárosi választókertület, Budapest főváros, és az első pesti bölcsőde koszorúja.

A felírás betűi egy-egy koszorúról már le is váltak s a babérlevelek itt-ott vesztik zöld színüket, valamint hogy az enyészett kezdete általában mutatkozik az élő virágkoszorúkon és csokrokon. Még a kaméliák némelyike tartja magát a fojtott levegőben, de bár elhervad is, a királyné koszorúja egyike azoknak, melyek legbiztosabban megnyerik a halhatatlanságot.

Midőn a bizottság márcz. 12-én ismét kiment a temetőbe, hogy néhány utóbb érkezett koszorút a kápolnába tegyen, annak ajtaját ismét felnyitatta: akkor találták ott a sírbolt ajtajánál azt a cipruságat, mely messze földről jelenti az utolsó istenhozzátot. Helye, a Kossuth oltárára szerint, a sírbolt küszöbére tette a baráti kegyelet megemlékezése e kised jelvénnyét; a papírra, melyre a szakértő botanikus ügyességével volt ráillesztve, felírták, hogy ez „Kossuth ciprusága“, azután letették a halott ravatalára, oda, a hol az képünkön is látható.

Midőn márczius 15-én ismét künn volt a bizottság, a sírbolt ajtajánál friss kamélia koszorút talált, ismeretlen tisztelő-jétől a nagy elhunytak; odatették ezt is, s József főherceg koszorúja mellett látható. Akkor már ott volt a ravatalon a cipruság. A gyász és emlékezet e jelvénnyel, a gyászkeretes levélpapíron, melyet Kossuth folytonosan használ, vizsgálásul szolgál a küzdelmek hevében elszakadókra nézve. Az elvek és eszmék elválasztanak, de a csel egyesít, mint a turini önkényes nagy száműzöttet s legutóbbi nagy halottunkat, kik a magyar politikai küzdelmekben ellentétes álláspontok képviselői, de azért szemben ragyognak a magyar égen, lucida sidera. A földi küzdelmek után az égen — majdan szembe tűnik rajtok a testvéri fény.

„Egy szép asszony.“

(A Kisfaludy-Társaság által 50 aranyral jutalmazott költői beszédből.)

IV.*

Erdők visszhangja és te, csacska csermely;
Te fényugár a bérczi fellegen;
Te illatos völgy, száz virágkehelyvel;
Te röpke szellő a falevelen;
Te kis madár, pároddal a bokorba!
Repesve, összebugva és csattogva,
Feleljetek: mi hát a szerelem?
Ti keltitek azt lére a kebelben,
Feleljetek hát gyorsan, érzellem!

A visszhang mondja: kölcsönös szívérzet;
A röpke szellő mondja: csak szeszély;
A fény fel: káprázat és ígézet;
S mond a patak: érzés, mély és csekély.
A völgy susog: az ifjú szív virága;
A kis madár szól, ajkát csókra tárva:
Ne tud, bohó; érez: jer ide, őj!
Mi hát a szerelem? Ida, te kérded?
Az, mit szived idáig sosem érzett.

* A beszélynél az a részlete, midőn a szép asszony nyugtot nem lélo szíve, az alkalom folytán, végre kitor és a végtelen szerelmi viszony a fűdőben Arthurral, ki Edének a képviselőválasztásnál ellenjelöltje volt, megkötötték.

Most, hulló bájaid üres helyére
Tolult ez ismeretlen érzetem;
Gyöttrődve már annyi álmatlan éjbe,
És küzdve önmagaddal végtelen.
Mint bérczi ölyv, rémes, sötétes szárnynyal
Most szállt e rád, — Arthurral egymagában
Találkozván az erdők mélyében.
Ájulva rogytál össze, oh, e rémre,
S Arthur emelt föl, szívesen segítve.

Ida tehát fűdőre ment. — Bocsánat,
Még is előztem a következőt;
De hajh! bizony, magára ugy se' várat,
Mi már megkezdte rég a kitorést.
Beteg szívet hozott Ida magával,
Verve a nyugtalanság ostarálva,
Mióta Arthur látta legelőbb.
Az álomlet hirtelen kiáradt,
Rohanva egy khaószba fult világnak.

Székváry Arthur is fűdőn kereste
A nagy hűhó után a pihenőt;
Vagy igazabban: róka — bajba esve,
Lilát kerülte és az esküvőt.
A házassági frigy, ha már az ember
Szakít a szívvel és a szerelemmel,
Legyen legalább jó bordába szótt: —
Ez volt az új terv, mit mamája feste,
Lilát kitudni csak ürügyre lesve.

Arthur s Ida látták egymást naponta,
De elkerülték a találkozást.
Ida, ha látta, félve félre vonta
Zavart tekintetét, szemlátomást.
Arthur viszont a helyzet és feszültség
Tartotta vissza, szégyenelve is még
Ede neje előtt a rut — bukást.
Másképp biz' ő, ha esiptőre fogta,
El-elnézést Idát soká, gyakorta.

El-elnézést, a mint a hőszin arcot
Az izgalom lágy pírja átszöke;
El-elnézést a fényt, mely ki-kijátszott
És homloka borítját áttörő.
El-elnézést, mint osilagok hullását,
A mélytűz szemek kivillanását,
S gondolta tán: miért nem az óvé?
Volt szép Ida, de szebbnek sohse látszott,
Mint most, magával víva lelki harcot.

Ez volt előzmény addig, míg a történet,
A mit az erdők mélye látta csak.
A mi kitor ott, nőtt az ár naponként,
S már benne úszott lélek és ajak.
A természet gyönyört fogamzó keble
Édes varázst s ígézetet lehelve
S vágyat susogva lomb, fa, madarak: —
Ily csend ólén ki látta szírtet, órvényt?
Ha látta is, már neki menne önként.

Mi hát a szerelem? már te se kérded
Merengve, melán, úgy-e, szép Ida?
Arthur ha látod, már dobogja szíved,
S ajkad, szemed beszél, hogy mi a?
Érzés, a melynek nincs oka, s az ellen
Küzködve bár soká az értelemmel.
Elvégre is legyőz sebes nyila.
A szívnek árja, melyen át kell menned,
Hiába retteg, vívódva kebled.

Mennyi erős ok szóla Ede mellett
És Arthur ellen mennyi ok beszélt!
Elméd szerint Arthur kerülni kellett,
Kerülni őt örökre, férjedért.
Tudtad, akartad ezt; s ki tudja, hátha
Léküzdted vón', őt újra sohse látva,
Szívedben a nyilalló szenvedélyt?
De meglepett az alkalom, a helyzet,
S érzésedet nem birta gyöngye lelked!

Mert gyöngye volt Arthur is; lenge szíved
Könnyen ragadta a hiú szokás.
Nem a legelső, mit latolja végét?
Egy kis kaland, gondolta, — semmi más.
Egy kis kaland? Azt üzhedt a szeszélylyel,
De jól vigyázz, sohsem a szenvedélylyel.
Mert az szeret csak s nem gyönyört vadász,
Mit tudta ő ezt? Tudta: forni vétét,
S jó alkalommal századik, ki nem vét.

A CSUDÁLATOS TÖRTÉNET.

(Nagymama meséje.)

Irta **Baksay Sándor.**

(Folytatás.)

„Hogy lehet az gróf ur?“ kérdé, és vizsgálgatni kezdé a pecsétet, „hisz a pecséten nincs is évszám.“

„Persze hogy nincs! hanem azért mégis csak én vágattam azt és pedig 1826-ban. Fájdalom! oly kifogástalan okmányokkal én nem bírok erre nézve, mint ön születését illetőleg, hanem ön azért meg fog nekem hinni, mert a grófok el szokták hinni egymás állítását. Tehát ezt én vágattam 1826-ban. Megparancsolta a gubernium, hogy minden eklésia szerezzon magának hivatalos pecsétet, mert azelőtt a papok saját pecséteikkel pecsételtek. Tudja ön milyenek voltak ezek a papi pecsétek? Krétából faragták, olomból öntötték maguk, az ambíciósusabbja cigánynyal vágatott. Volt rajtuk rendesen egy tollpennát markoló kéz, vagy egy hit, remény, szeretet, vagy egy szép élőfa; a furlangosabb mi-veken egy pellikán madár három tárogó kis pellikánnal a begye alatt; a kevésbé-beknek kardos kéz kellett, stb. A gubernium parancsára a papok vakarták a fejüket gyűlésül, hogy honnan telik erre a pénz?“

„Magsajnáltam őket, s kijelentettem, hogy metszetek én mind a hatvanegy eklésiának. Hah! még akkor volt miből. Metszettem. Kaptam is érte akkora jegyző-könyvi köszönetet, alig birtam asztalost találni, a ki rámába tudja foglalni. Nézze ön, ott van a czimerem mellett. Kiadott 1826-ban. A rézmetsző leleményes ember volt, megörökítette a nevemet mind a hatvanegy pecsétnyomón. A köriratban írásbetűkkel metszette azokat a betűket a melyek a Tázlári nevet alkotják. Emiatt még az orthographiának is kitérkerte a nyakát, s hogy Z betűhöz juthasson, az Eklésia szóban az S betűt Z-re változtatta. Nézze csak ön a köriratot: A SOMOSDI REFORMATA ECCLÉZIA PECSÉTEJE. Mármot betízze ön vizsájáról a körirat folyó betűit: TÁZLÁRI. Hát kell énnekem félni a haláltól, ha semmi fiam nem volna is? Nem veri az asztalt az öreg Tázlári gróf, valahányszor egy pap kiad egy kivonatot? Nem melegsik fel mindannyiszor emlékeztem a forró spanyolviaszkon? Oh oh! non omnis moriar... Hanem hát az a lurkó Ákháb itt egy kis anachronismust követett el. 1821-ben pecsételt az 1826-ban vétett pecsétnyomóval. Kitellett tőle; Hatvani tanítványa volt, értette a mágiát. Azért ezt ne is mutassa ön senkinek, mert a világ a milyen gonosz, még rá fogja Ákhábra, hogy ezt sohsem írta; a grófné többi leveleit is gyanuba veszi, hogy ezen kivonattal egy fészekben keltek. Ime mely nagy lapsus calami volna ez a sorstól. Önt csuknák be az Ákháb bűnéért...“

„Hanem ez ne aggaszsa önt. Én az irott okmányokra nem sokat adok, mióta tudom, hogy a bankjegyeket is tudják utánozni. Minden okmánytól többet ér előttem a becsületszó. Tehát elismer ön engemet atyjának? Becsületszavára?“
Albert hebegett valami érthetetlen szót. A gróf tovább folytatta.
„Köszönöm önnek. Nagybecsü bizonyítotték, teljes értékű. — Most még csak

az van hátra, hogy én is bebizonyítsam magamnak, hogy ön az én fiam. Hiába! ovatossággal kell élnünk. A Tázlári törzsök mintha korhadóznának, és a korhadó törzököket mindenféle bogár meglepi. Vigyáznunk kell, hogy vörös hangyák ne fészkeljenek bele. Most bizony meg vannak kuszálva az ágai, de megint kinöhetnek. Ön sokat tanult: többet tud, mint az egész Tázlári nemzetség. Ennyi tudománnyal a Tázlári czimeret ismét ragyogóvá lehet tenni, ha isten önt választja annak Phönixévé... Micsoda pályára van önnek hajlama?.. Jogi, politikai, diplomaciai, vagy katonai pályára? (Kálomista pap csak nem lesz ön kilenczágú kancsuk — ni! hogy megbotlik az ember nyelve. Koronát akartam mondani.) Tehát előre is megmondom önnek, hogy mindenekelőtt a család régi fényét fogja ön visszaállítani!“

„Ez lenne életem feladata“ mondá Albert reszkető hangon.

„Ah! sirhatnám önnek lelkesültségén. Vajha kellőleg elláthatnám instrukciókkal. De hisz ön eszes ember; szénior volt, s pénzeeskéje kétségkívül van...“

„Igen gróf ur! Husz ezer forintom van, melyet azonnal önnek rendelkezése alá bocsátandok a jószágok kiváltásának megkezdésére. Remélem, ha ügyei rendezését reám bizza, egy évtized alatt minden zálogos jószágot visszaválthatunk.“

„Husz ezer forint! ez szép összeg, de én nem fogadok el semmit. A bölcs természet engem ingyen tegyen boldog atyává! Visszatérek oda, hogy bizonyosságot kell szerezni magamnak ön felől, mert csak így lehetek szerencés és kellőleg viszonzni a boldogságot, melyben ön részesített azért, hogy atyjával elfogadnám méltóztatott. Hogy hívják önt: Dávid gróf, Péter gróf vagy Pál gróf?“

„Méltóságod szavai gúnyban fődenek“, felelt Albert kissé magához térve. „Én jóhiszeműleg eredetemet keresem okmányok alapján, melyeket méltóságod úgy látszik erőteleneznek itél. Ha így van a dolog, nem fogom ezt az utat tovább követni, hanem visszavonulok a szerény sorsba, hová isten helyezett.“

„Ugy beszél ön, mint keresztvén ember, de nem úgy, mint gróf. Ezzel a nézetel lehetne ön jó prédikátor, egyéb nem. De miután becsületszavát adta, én atyai jogaimat egy könnyen nem engedem. Nem, a ki engem atyjául vall, arra nem szabad a larvatus gyanujának tapadni. Oh én igen könnyen meg fogom tudni az igazat. És meg kell tudnom, mert már több ízben rászédtek. Azt ön nem is tudja...“

Ön már a negyedik, a ki ajánlatot tett, hogy elfogad apjául. De hát mit csináljak én ennyi ifju gróffal? Az isten akárhová tegye azt a szegény Hauser Gáspárt, az gyűjtötte én nekem ezt az örömet agg napjaimra mind. Az előtt mindenki rettegett az öreg Tázlári gróftól. Még a szolgabírák sem mertek keresztül hajtani a birtokomon, attól féltek, hogy lelövöm. Igaz, hogy sok violentiát is elkövettem életemben, csak az vigasztal, hogy mindig igazságom volt. Hanem a mint megtudta a világ, hogy elmentem Bajorországba fiat keresni, egyszerre meg lön állapítva a leggyöngédebb atyai hírem. Azt hitték, hogy egy kis palinkás kenyerért minden csirkének kotyogok. Nos hát kotyogtam is; senkinek sem lehet rám panasza. — Csak próbára tettem őket...“

Alberttel keringett a világ. Szeretett volna eltünni, de nem tudta hogyan.

„Haha! derék finom ember volt mind a három. Tisztelet emléküknél! Felőtt, pályavégzett korukban jelentkeztek és egyik sem követelt neveltetési költséget. Kész emberek voltak. De mikor kérdőre fogtam őket, egyik sem állította ám becsületszavára...”

Az első valami huncefut komédiás volt, itt lebzelt nálam félesztendeig. Tudott inni, vadászni, mulatni. Azután kerekelt oldott, s adósságokat csinált a nevemre Bécsben. Bizony ez nem az én fiam, — gondoltam — mert én adósságot nem csináltam soha, az én jószágaimat csak amugy verte el a jég. Pedig derék fiu volt. Ő is azon kezdte hogy: Extractus Matriculae baptisatorum stb....

A másik egy pozsonyi zsidó volt. Az

ostorral nyomban keresztül ütött egy hajdu fején, a miért elfelejtette lova zabláját rögtön megkapni.

Felesörtetett a lépcsőn. Az előszobában azt kérdezte az inástól: Itthon-e a gróf?

Be fogom nagyságodat jelenteni, mondá az inas.

Ebben a pillanatban egy koppanást hallottam, mint mikor egy inas fejét a falhoz verik, és szobám ajtaja megnyílt. Uristen! ki lehet ez?

Gyönyörű szál magas legény volt. Szép nagy sötétkék szemei fölött két gazdag szemöldök, mint a szélben lengő zászló. Kevélyen felvetett alsó ajkai, egyenes görög orra olyan ismerős jelenségek voltak.

„Gróf ur! én Thámár Albert vagyok, s ha önnek úgy tetszik Tázlári Albert. Ön

„Tehát elfogad ön engemet atyjául?” kérdém.

„Természetesen, ha önnek úgy tetszik.”

„Becsületszavára, az én fiam ön?”

„Mit becsületszó! ilyen kérdéseket nem szokás becsületszóval támogatni.”

No várj! majd szerzek én magamnak bizonyosságot. A fiu nálam maradt. Néhány nap alatt rend lett házámnál, hogy még a kopóim is csak vezényszóra mertek ásitani. Kezdtém hinni, hogy én vagyok az apja.

Tiszteletére nagy vadászatot rendeztem. Ott volt az egész vármegye. Magam voltam a rendező, én mutattam ki a helyet a vadászoknak. A jobbágyok szemközt hajtották az erdőt.

Mi közel állottunk egymáshoz az erdőszélben. Nemsokára lövés lövést követett. Egy baköz csörtetett felénk; könnyű szökéssel zajtalanul suhant át a bokrok

Fára rajz. Ellischer Lajos.

LOTZ KÁROLY MUZEUMI FALFESTMÉNYEI: 4. Az új hazába érkező magyarok.

nem teketóriázott sokat, hanem mikor azt kérdeztem tőle, hogy: „Becsületszavára?” azt felelte „Egyáltalában nem.” Hanem hallotta, hogy fiamat keresem. Azon esetben, ha nem találtam volna fel, vállalkozik helyébe, s kész ezert nekem előlegesen negyvenezer frtot, azután évenként holtom napjáig tízezer frtot fizetni. Majd az igazoló okmányok előállításá az ő gondja lesz, ha egyszer megalkudhatunk....

Ember vagy öcsém! mondám neki, még hozzá becsületes ember is. Gschäftelni akarsz csak, nem pedig lopni. Hanem én nem adom pénzt az én atyai szeretetemet. Olyan becsületes ember volt, hogy nem erőltetett tovább. De azért ajánlatát még két ízben megújította levélben.

Végre jött a harmadik. Egy huszár főhadnagy Galliciából. Láttam a mint az udvaron lováról leugrott, és a kezében levő

engem születésemkor megtagadott; most azért jöttem, hogy kényszerítsem önt annak visszaadására a mit tőlem elvett.”

Hogyan állhattam volna én neki ellent, szegény gyámoltalan öreg ember létemre. Ő neki is volt egy Extractus Matriculae-ja nemes Bélaujvári Baltha Gergely aláírásával. Azután a lembergi karmelita szüzekről egy bizonyítvány anyja Thámár Anna haláláról. Azután egy másik bizonyítvány anyai nagybátyjától, a nemes Thámár Sámuel ezredestől, mely szerint ötlet anyja halála után azonnal gondjai alá vette; azután még másik kettő lovag Hensensteintől, a lembergi katonai intézet igazgatójától, melyek szerint Thámár Albert hadapród a katonai tanulmányokat kitünő eredménnyel végezte. Kénytelen voltam hitelt adni okmányainak (most már belátom, hogy balgatagul).

felett. Látott bennünket s kettőnk között keresett utat a szabadulásra.

Az én fiam nem várta, hogy a vad kitörjön a körből, célba vette és lelőtte.

En láttam a szabálytalan lövést, felforrt bennem a régi átok.

„Önnek a kezébe bodzafapuska való,” szóltam haraggal odalépve, míg ő a kilőtt cső újratöltésével volt elfoglalva, s kirántottam kezéből a fegyvert.

Az én fiam rám vetette magát, megmarkolta s visszaragadta kezemből fegyverét, s a töltve maradt balcsövet vakon rám eresztette.

Golyója balkaromat furta keresztül. Nem buktam el mindjárt, hanem hogy ez se maradjon ki, rám rohant és a puskaagrával leütött mint egy macskát.

Akkor töltött újra. Két hajtóval gallysaraglyát hevenyésztetvén, beszállított

Fára rajz. Ellischer Lajos.

LOTZ KÁROLY MUZEUMI FALFESTMÉNYEI: 5. Az ösök vérszerződése.

Fára rajz. Ellischer Lajos.

LOTZ KÁROLY MUZEUMI FALFESTMÉNYEI: 6. Az alpári eséta.

a kastélyba, minden feltűnés nélkül, hogy még a vadásztársaság is csak estére von tudomást veszedelméről. Maga bent maradt mellette.

Sebem nem volt veszélyes. Két hét múlva felkelhettem felkötött karral.

Felkelésem napján belépett hozzám. „Gróf ur! önnek jobb karja egészséges. Parancsára állok.“

„Nem, édes Albert!“ mondtam szívélyesen megeléve, „ön esontomból való csont. Ön az én fiam; kétségbevonhatatlan jelét birom. Fogadja atyai áldásomat.“

Elfogadta, és az áldással együtt az évi roztérmeget árárt is. Elvitte Olaszországba. Nem sajnálom tőle, mert derék fia. Kapitány. Oly szép mint az anyja, és oly boldog mint az apja. Csak azt sajnálnám, ha családja volna.“

A praetendens arezán gyöngyözött a veríték.

„Hát már most hogy leszünk?“ kérde a gróf szünet mulva. „Én igen örülök a kettős szerencsének, mely szinte megmérhetetlen egy kiháló családra nézve: csak az a kérdés, mit szólna hozzá az olaszországi? Ő is Albert, ön is Albert; mert mindketten bírnak Extradatumokkal a somosi anyakönyvből: ez egészen klinikusoknak való feladat.“

„Talán a grófné levelei...“
„Nem, ne keverjük a mi sáros ügyeink közé asszonyt. A nélkül ellehetünk. Most már édes fiam, — engedje meg, hogy így szóljam — áttérünk a bizonyítás módjaira.“

„Parancsa szerint gróf ur!“
„Én önt deresre fogom huzatni és huzonőtig veretni...“

„Gróf ur!“
„Nem, ne féljen, nem fog belehalni. Csak nem leszek vénségemre gyermekgyilkos!“

„Gróf ur félrebeszél. Engedje meg, hogy távozzam.“

„Nem, édes Albert, ne vágjon szavamba, várja végig; meglássa jó fog származni mind az én atyai reményemre, mind az ön fiai igényeire nézve. Ne távozzék kérem, ugy is hiába, nem fogják önt kibocsátani...“

Albert az ajtóhoz rohant. Kinyitotta, de ismét visszatartott. Két természetes hajdu állotta utját.

„Akkor meg fog ön halni!“ hörgé, s oldalasából pisztolyt ragadva az öreg grófra süttötte.

(Folyt. követe.)

Lotz Károly muzeumi falfestményei.

II.*

Ez alkalommal ismét hármát mutatunk be azon falfestmény sorozatból, melyvel Lotz Károly a muzeum lépcsőházában a plafond alatti párkányzatot ékeltette.

Mint olvasóink emlékezhetnek, e képsorozat tárgyát a hun-magyar őskor mondái szolgáltatták. Az előbbi alkalommal közölt három kép utolsója már az új haza határaihoz vezetett.

Közvetlenül csatlakozik ehhez a most bemutatott képek elsője, melyen az új hazába érkező előcsapatját látjuk: a népözön élén lovagló daliás harezosokat, kiknek egy marczona

* Az I. közlemény lapunk f. é. 1. számában volt.

vitéz mutatja az irányt. Második képünkön, mely az egész ciklus negyedik jelenetét ábrázolja, az összerződés vérel való megpecsételését tünteti fel a művész, midőn a nemzetiségfők, kimondva a nemzet egységét a közös vezérfejedelem alatt, s e fejedelemséget az Álmos családjához kötvén, öt pontban rakják le a magyar (immár ezredéves) alkotmány alapjait, s ősi szokás szerint fölmetszett karjaikból kiömlő s egy edénybe fel-fogott vérel erősítik meg a reájok az egész nemzetre nézve kötelező alkotmány-szerződést. E marczona alakok, melyekben erő és fenség egyesül a daliás nemesség kinyomatával, jól illenek az ünnepélyes eseményhez, melyet végrehajtani látjuk őket.

A harmadik kép a honfoglalás harezait ábrázolja, művészi tapintattal összefoglalva azokat (mint Vörösmarty is tette) a legfontosabbal, mely az ország közepét nyerte meg, s az itt államot alapítani nem képes különböző nemzetek és fejedelmek legnyomatekosabbját, Zalánt és bolgárjait, az alpári csatában megfutamta és a római segélyt leverve, biztosította a magyar uralmat a Duna és Tisza mentén s a három hegy aljában.

Hu törekvés volna, — írja e falfestmények szakértő s hivatott ismertetője a Kisfaludy-társaságban, Keleti Gusztáv, — a Lotz-fele cyclus egyes részeit különös méltánnyal kiemelni. Remeknek mondható az egész, s alkotásai — mint a gyöngyör — egyenletes tökélyvel folynak egymásból; jellemzetesen és eredeti zamattal, öserőt lehelve itt, női kellemet amott; teljesen uralkodva tárgyán mindenütt, a mint azt a dűsgazdag tartalom váltakozó természete követeli, melyet velős rövidséggel, szük térbe szorított egy-egy csoportozattal kifejezni, a művész nehéz, csaknem megoldhatatlan feladata volt.

Az alpári ütközet képe, például, oly szenvedélyes hévvel festi az ellenfeleket ugyszólván elemi dühvel összeapását, hogy a benyomás, melyet lelkünkre e kép gyakorol, csak ama példátlan erélyvel hozható párhuzamba, melyvel az Arany János Keveházának csatafestése hat képzeletünkre.

Módunkban lesz még egy harmadik közleményben a hátralevő három csoportozatot is bemutatni olvasóinknak.

— a — r —

Egy pillantás a magyar vasutak keletkezési korszakára.

I.

Angliában alig párkadat föl hajnala ama nagyszerű időszaknak, melyben a kereskedelem egy eddig nem ismert közvetítőjét: a vasutat föltalálták. — Európa szárazföldje rögtön fölismerete, hogy e találmány az ő későbbi sorsára nagy befolyással lesz.

Ausztria ugyszólván a második tartomány volt, mely megragadta az alkalmat és vasutat építette, a „Ferdinánd-császár“ északi vasutat; mert a kezdetleges linz-budweisi lovasút építését a birodalom vasutépítési törekvéseinek csak előárnyékul tekinthetjük.

A magyar törvényhozás már az 1837-iki országgyűlésen magává vette azt a nézetet, hogy az önállásnak talpkövé, tehát a nemzeti jólétet csakis az ország nemzetgazdasági viszonyainak fejlesztésével lehet elérni, és midőn tizenegy vasut-szükséges voltát törvényezikben kinyilatkoztatta, ezzel elismerte, hogy a vasut rendkívül mérvben elősegíti a nemzet kereskedelmi érdekeit. E törvény kihirdetése után azonnal, 1837-ben megkezdtek az első és sok viszontagságot átélő pozsony-nagyszombati vasut építését. Egyéb vasut építésére nem volt nagy a hajlandóság. A későbbben magyar központi vasut nevezetű alatt létesült pálya előmunkálatai terve és költségtétele már az 1840-iki országgyűlés alatt elkészült, és a Pozsonyól

Pesten át Debreczenbe, Nagy-Váradra és Aradra vivő vasut szépen kidolgozott terve báró Dietrich Józsefnél közszelgett volt kitéve.

Egyáltalában mondhatni, hogy a nemzet nem volt kellőleg tájékozva a nemzetgazdaság terén, ügyvédkedni s politizálni igen, de üzérkedni s kereskedni nem tudott s nem is akart. Termékeit úgy adta, a mint vették, s még gazdaságában sem birt kellő tájékozottsággal a jövedelmek és költségek viszonylata tekintetében. Az utakat nem készítette, de nemesi előjogainál fogva nem is volt rákényszeríthető, azért a robotban készült utak és hidak oly állapotban voltak, hogy ha biztosan akart valaki kocsizni, akkor az ut mellett a hid alatt hajtatott.

A vasut építése ily tepső viszonyok között nem volt nagyon népszerű; kezdeményezni ugyan nem a nemzet, hanem csak egyes fölvilágosodottabb elmék és pénz-emberke kezdtek. Es ha ezek után is olyan apathiaiban maradt volna a közvélemény, még maig sem bírnánk vasutakkal.

Másfelől igaz az, hogy a vasut, mint új közlekedési eszköz, még próbálatlan vállalkozás volt, igazgatásánál és berendezésénél a szükséges takarékoság és czélzserűség még nem volt föltalálva, és így inkább csak reményekre, mint valódi haszonra nyújtott kilátást.

Nem tévedünk tehát, ha az akkori kezdeményezést olyan emberek, mint gróf Széchenyi István, herceg Eszterházy, báró Sina Simon stb. részéről inkább hazafiságnak tartjuk, mint üzérkedésnek; mert ha ők nincsenek, kik utat törnek a vasutaknak, azok még mindig nem foglalják el hazánk kereskedelmi tényezői között az őket megillető helyet.

A magyar vasutnak azonban még az a hátránya is volt és van még most is, hogy nincsióval bir; tudniillik az ipar fejlődését kell előmozdítani. Angliában a vasutat a már meglévő ipar teremtette, míg nálunk megfordítva: az ipart a vasutnak kell teremtenie. Már pedig a vasutak fejlődésének fokozására a kész ipar-cikkék szállítása nyújthatja a legkiválóbb anyagot; az iparcikkék kis súlyukkal nagy területet foglalván el a szállító eszközökön, azért több viteldiját is fizetnek. Ezt élénken bizonyítja Angolország, számtalan, egymással versenyző s azért mégis jövedelmező kis vasutja.

A nagy súlyú és kis terfogatú nyers anyagok, nem csak ezen okból fizetnek kisebb fuvardíjat, hanem azért is, hogy nyersnek. Már pedig Magyarország termelő országának van elismerve, mely gabonát, bort, marhát, követ, vasat, szenet és fát tud csak piacra hozni, — s vasutjai sem lehetnek fényes nyereségre jogosítók.

E körülményeket fontolóra véve, csakugyan erős szándéku embereknek kell tartanunk az első vasuti vállalkozókat, a kik nálunk az „ördög szekerét“ meghonosítani iparkodtak. Hisz hiányan voltak olyanok apáink között, s elvéte még talán kortársaink között is, a kik megfogadták, hogy sohasem ülnek vasutra, és sohasem szállítatnak rajta semmit is. Még hirlapok is irtak a vasut ellen, mint a mely megrontja a szegény fuvaros népket.

Végre is azonban, kezdünk okolni. A vasutak fölül külföldről beszállongó hírek; továbbá saját kereskedési állapotunk turhetlenségemen egészen egy évtized alatt egészen megváltoztatta a közvéleményt, és ha szép szerével hazánk minden vidékét vasut szeli át, senki sem lett volna boldogabb nálunk. Lehet, hogy e változást az Európaszerte készülőben levő nagy mozgalomnak, a forradalmaknak előzele okozta, vagy hogy hazánkat is a politikai reformok szükségessége hangolta kedvezőbb véleményre a nemzetgazdaság fejlesztése iránt; annyi bizonyos, hogy rossz közlekedési állapotaink közvetlenül a legnagyobb befolyással voltak e változásra.

Néhány vonás kereskedelmünk akkori állapotáról legjobban bebizonyítja e föltevést. 1840-ben a bécsi kereskedők egy jegyzőkönyvet vettek föl, mely a Bécs és Magyarország közötti kereskedés kiterjedéséről szól. Párhuzam állítatik föl előbb benne a magyar városok egymás közötti, és azután Bécs iránti kereskedelmi forgalma fölött.

A jegyzőkönyv Magyarország kereskedő városai között Budapestet teszi elsőnek, mert sok a nagykereskedő benne, a kereskedők összejöveteli helye, és a Duna mellett fekszik. Buda-

pest után következnek Debreczen, mert ez közep-pontot képez Budapest és Erdély, Alsó-Magyarország és a Bánság között. Debreczenben közvetlenül megjelennek a bécsi kereskedők s nevezetes üzleteket kötnék, vagy mindjárt helyben, vagy levelezés, vagy végre budapesti kereskedők közbenjárása által.

Ezután Arad jön sorra. Aradot Erdély és a Bánság királsának tartja. Arad három vásárát nemesak bécsiek, de külföldiek is látogatják. Még fontosabb az Araddal való üzlet, mely megrendelés vagy bizonyonyok által történik; mert alig van a bécsi kereskedelmi piacon osztály, mely oda való kereskedőkkel részint közvetlen, részint közvetve Budapest által, bizonyony üzleti kapcsolatban ne volna. Az aradiak viszont így vannak Béccsel, és onnan, leginkább a cseh és a magyar gyárosok tárházából, hazaküldenek mindenféle iparcikket. Ha kereskedelmi tekintetben összehasonlítást kellene tenni Arad, Szeged és Temesvár között, tagdhatatlanul Arad érdemelne az elsősegét, mert nemesak hogy tán negyedszáznyi üzlet is alig történik Szegeden és Temesváron, mint Aradon, hanem meggyőzésre méltó, hogy a Szegeddel való összeköttetés az árvek miatt gyakran meggyőztetik; Temesvár pedig egészségtelen fekvése miatt ritkábban látogatatik. Azért Bécs inkább is szeretne Aradon egy váltóörvényszéket, mint akármelyik egyéb városban.

Eddig a jegyzőkönyv. A nevezetesebb kereskedővárosokat fölem-liti ugyan, hanem csupa loyaltásból hallgat az utak rosszaságáról, és csak egy helyen kocsiztatja az árvek megemlítését. Pedig biz' az már megmaradt a történelem számára, hogy a Budapestől Debreczenig való utazás sokszor két hétig is tartott, s ha az utas a Tisza öntéseibe vagy a sívó homokba bele nem veszett, halát adhatott a gondviselésnek.

Nyáron egyedül biztos ut a Duna lett volna, csakugyan itt is inkább elfojtatott a kereskedelem, mintsem fölvirágozott, mert rajta az ut igen hosszadalmas volt a vontatás miatt. Így egy 8000 mázsás hajó, középszámítással 32 napig uszott Szegedtől Pestig, ha pedig a Ferenccsatornát használta: 20 napig. Husz napig azonban csak- is akkor, ha a szállító a Ferenccsatornában jár kisebb hajókat, Földváránál, megérkezésekor azonnal megkapta. Voltak ugyanis a Ferenccsatornában kisebb hajók, melyekre a folyami hajókból rárakodtak, minthogy a mélyjárata és nagy terhu hajókat a csatornában levő sekély víz nem lett volna képes elbirni. Bezdánál e kis hajókról ismét átrakodtak a nagy hajóra. E kis hajókat bére adták ki, s megessék, hogy midőn valaki Tisza-Földvárhoz ért hajójával, egy másik hajós gazda már elfoglalta a kis hajókat, s így neki, mint később érkezettnek, várakozni kellett, míg a kis hajók újra szabadok lettek.

De nemesak hosszadalmas volt a vízi ut, hanem rendkívül drága is. Egy pozsonyi mérő gabona Szegedtől Pestig önké hajózással 36 váltó krajczárt, drágább időben pedig 48 krajczárt is fizetett. Dohány és egyéb természetnyek szállítási díja 50—60 krt is meghaladott. Általános ismeretes pedig az, hogy a váltópénznek a csekély forgalom miatt, akkora, vagy talán még nagyobb értéke volt, mint mostani pénzünknek.

Valóságos megváltónak ígérkezhetett tehát egy vasut, mely legalább a főbb helyeket biztos összeköttetésbe hozza.

Posta Sándor.

A spanyol vérbíróság előtt.

— Történeli vázlat. —

(Vége.)

— Szomorú, — mondá a herceg tompa hangon — hogy önt, Sterebeck Adolf, itt kell látnom, mint a király ellenségét.

— Én soha se voltam ő felségének ellensége, — válaszolt a lovag nyugodtan és méltósággal — ha menekültem, tettem azt azért, hogy az igazságtalan bírák kezébe ne essem.

— Már az által is vétezik, hogy kételkedik ő felsége bíráinak igazságszeretetében — mondá a herceg. — No de elég, hogy ön a guenx-ókhöz tartozik, vagy tán nem tartozik?

— Igen, én herceg-höz tartozom — volt Sterebeck felelete.

— Tovább! — mondá a herceg spanyolul Vargashoz.

— Ez köhintett s elkezdé a vádlevelet olvasni. Ez is úgy hangzott, mint minden ily vádlevel. Ellenséges érzelem a királyi ház iránt, részvet a guenx-ók szövetségében, az eretnkségre hajlandóság, stb.

— Mit felel erre a vádlott? — kérde Vargas. — Semmit mást, mint azt, hogy a vád, mintha én a királynak ellensége volnék, nem igaz. Én a szarnokos poroszlói és hóhérai ellen voltam ki kardomat, — ugyanazt a kardot, mely Saint-Quentin mellett a királyért harezolt.

Alba kezevel intett. „Kopott mentség“ — mondá — „tovább, Vargas.“

Most Tempisre került a sor. Őt csak eretnkséggel vádolták.

— Itt van az én erős váram — kiálta a lelkes, fölemelve a bibliát. — Valamint az, kit a ti elődeitek egykor tűzhalállal fenyegettek, úgy kiáltok fel én is: Czafoljátok meg, a mi e könyvben foglaltatik, és én vezekelni fogok; de ha igaz dolog, a mit ez hirdet; akkor nincs oly fejedelem a földön, a kinek hatalma volna megfíltani, hogy ezt az igaz dolgot hirdessük.

— S te mégis a hatóság akaratával daczolva jössz az országba, — mondá Alba, retentő tekintetével mérve a papot, — holott az a könyv ott a kezében azt mondja: Engedelmeskedjél a felsőségnek, melynek hatalma vagyon te felett! — Istennek inkább engedelmeskedjétek, mint az embereknek — válaszolta Tempis.

— Halljátok, bírák — kiálta Elianus, a domonkosrendi szerzetes — halljátok, mit beszél! Ezek azok a szavak, melyekkel ő lázadást hirdet. Ő egyike a leggonoszabbaknak. Hallottam a genti réten, midőn álruhában bejártam e szerzetesen vidéket. Legyetek szigorúak iránta, és az iránt, a ki menekülésére segédkezet akart nyujtani.

— Ha azt az urat gondolja ön — mondá Tempis Sterebeckre mutatva — akkor nagyon téved. Én nem ismerem. Csak tegnap találkoztunk s én a nélkül léptem az ő házába, hogy tudtam volna, ki ő és honnan jő.

A bírák mögött e pillanatban egy rút fő bujt elő s utána egy második. Egy férfi és egy asszonyok. A mint Sterebeck megpillantá összerázkódott az irtózáttól s Anna hátrahanyatlott, támaszt keresve kezével. A dajka fogta meg a hideg kezét. Sterebeck és neje felismerték azt a Klaus Rysselt, a ki mindenét nekik köszönhette.

— El vagynk veszte — suttogá a lovag — a gonosz szolgáló lett az árulónk.

Éz alatt Vargas felolvasta a Tempis elleni vádlevelet. Midőn befejezte, felállt del lő, és szólt:

— Kegyelmes uram — s ekkor Albához fordult — ez a derek ember most tett vallomást a lovag és neje ellen. Az eretnek pap hazudott, mert a tanu együtt látta őket belépni Sterebeck házába. Hallotta ugy beszélni őket, mint régi jó barátokat. Elianus, a jámbor szerzetes is bizonyíthatja, a mit tann vallott.

— Valóban ugy van, — mondá Elianus, — én vele voltam, mikor ők ketten megérkeztek.

— Gazember! — mennydörgé Sterebeck — várj rá, megkeserülök még te azt! Menedék helyet adtam neki, mikor a képmorbólók agyon akarták verni: — s most ő az árulóm. Micsoda tekintéllyel bírhat az oly bíróság, Alba herceg, mely ily tanukra hivatkozik?

— Ön szidalmazza a királyi bíráit — mondá Alba felállva helyéről — a vádat nem képes ön meggyengíteni. Bíró uraim, akarom, hogy a vádlottak megbűnhődjenek.

— Kegyelem! — kiálta Anna leborulva — kegyelem neki!

— Gondoskodjék inkább gyermekeiről és saját magáról, — mondá a herceg: — bírák, várom az ítéletet.

A mint a herceg kimondá, hogy „akarom!“ a bírák nem mertek ellenszegülni. „Fogság a legközelebbi terminusig.“

— Itt ki kell szállni — mondá Ján, megállítva a kocsi. Valamennyien engedelmeskedtek a herceg bírói ítéletnek igazságos gondolatot adjanak. De nem volt az egyéb, mint lépeső a verpadra.

Mindnyájokat elhuzozták a városház börtönébe. Még különös kegyelemnek volt vehető, hogy együtt maradhattak, s hogy elíteltetésükig Ján hordhatta elelmüket hazulról. Elki hamar megszórták a börtönt. Úgyvélet kerestek védelmükre, de olyan vakmerő ember nem találkoztott.

Hetek multak így. Egy este, a mint Sterebeck és neje ott ültek a börtön ablakánál, s a mint az Orjárat épen elhaladt: látták, hogy egy őrszem néma jelekkel magára akarja vonni figyelmüket, aztán lebocsátja hosszú dárdáját s annak hegyére egy darab papirt tűz, melyet felnyújt az ablakig. A lovag megragadta a papírost, mire a katona újra elkezdte egykedvű fel s alá járását.

Az elfogottak azonnal elkezdtek vizsgálni a papirszedetet. A következő sorok voltak rajta, francia nyelven:

„A St-Quentin mellett csatában én, Ruiz la Roude, súlyosan megbesebülve elbuktam. Az ellenség felem rohant s már éreztem dardáik hegyét mellem, midőn egy lovag oda érkezett, félrehárítá a fegyvereket, megmentett s elkészítetett a csatából. Kigyógyulva, megtudtam, hogy életem megmentője Sterebeck, Egmont gróf seregének egy tisztje. Megmentőmet csak akkor láttam újra, mikor a vérbíróság elő állították s e pillanatnál gondolkozm, hogyan fizessem neki vissza, a mit értem tőn. Ne gondolkozzék sokat. Ma éjjel a börtönömet nyitva lesz. A folyosón csak két őrszem álland, azok egyike én vagyok, a másik jó barátom. Használatok fel az időt, holnap már minden késő. Ha kiértetek a házból, forduljatok jobbra a St-Severin-utazába. Ott lesz Ján, a ki a többről gondoskodik. Siessetek s meg se lássatok, ha örömlomásomon leszek.“

A lovag meghatva bocsátá le kezét, melyben a levelet tartotta.

— Emlékszem ez emberre és még két társára abból a csatából. Megkísértjük a menekülést.

— Hátha ez csak esel, melylyel megakarnak ejteni? — kérde Tempis.

— Én bízom benne, — mondá Sterebeck határozottan, — készüljétek.

A porkoláb behozta az estelit. Nagyon sietni látszott ez alkalommal.

— Az önök szolgálójának ma sok dolga volt, — mondá, — azért hozom most én a vacsorát. Isten önökkel!

E szavak után titkosan intett az ajtó felé, a mit a lovag észrevett. Az ajtót behuzta maga után, hosszasan esörömpölt a kulcsokkal; de Sterebecknek ugy tetszett, mintha nem esukta volna be a zárt.

— Helyesen van, — mondá, — isten segítségével talán megszabadulhatunk.

Egy darabig várak. Akkor aztán a lovag intett, hogy készüljenek. Maga elől indult, utána neje a gyermekekkel és a dajkával s végül Tempis. Az ajtó csakugyan nyitva volt. Végig haladtak a hosszú folyosón. A megvilágított folyosó végén állt az őrszem, s balkán intett kezével. Ez lehetett Ruiz. A másik őr a fal felé fordult s észre se látszott venni a menekülőket. Még csak pár lépés s künn voltak a kapun.

A városház földszintje, mely eredetileg nem volt börtönnek száruva, hanem csak hamarjában rendezték be annak, zsúfolóság tul levén tömre a többi börtönök, — egy kis zsák-utazába nyílt. Egy őrszem is elég lett volna e helyen.

Most kitéptek a szabadba. Az utasításához képest jobbra fordultak a Severin-utazába. Alig haladtak öt lépést, midőn egy ember utjokat állotta.

— Árulás! — suttogá Tempis.

— Ján! kiálta Sterebeck örömmel, felismerve hű szolgálóját.

— Én vagyok jó uram! — válaszolt Ján, — most csak siessünk, egy szót se, előre!

Sietve haladtak tovább. A fordulónál két kocsi várakozott rájuk, azokba szálltak. Ján a bakra ült, míg a másikra magával hozott nejét ültette.

— És most isten nevében! — kiálta kibontva ostarát s a két kocsi megindult. A jó erős lovak ragadták, mint a szélvész.

Igy jutottak el a csatorna hádjáig.

— Itt ki kell szállni — mondá Ján, megállítva a kocsi. Valamennyien engedelmeskedtek a gyalog haladtak a szolga után, ki egy fahidon vezette őket keresztül, egy rájuk váró hajóra.

Mindnyájban beszálltak. A lovag keblére ölelte nejét, gyermekeit. Tempis hévvel szorítá meg kezét, aztán könybe lábadt szemeit törle meg. Anyjárna gondolt, ki azóta bizonynyal elhunyt, a nélkül, hogy még egyszer meglát-hatta volna fiát.

Éjfél tájban megindult a hajó a menekü-

lökkel s elvitorlázott az északi tenger felé. Tíz nap múlva Hessels kapitány kikötötte a „Dorothea“ hajót az angol partokon.

A lovag Jántól tudta meg, hogy egy spanyol katona volt az, ki őt felkereste, vele a szokási tervet közölte s őt a kocsiikkal a kijelölt helyre rendel. De csak is ennyit tudott mondani. Hogy mi módon sikerült egykori megmentőjét kiszabadítani s mi eszközöket használt terve kivitelére: az soha sem jutott tudomására. Mert midőn később, jobb időben újra meglátta hazáját a Sterbeck család: Ruis la Ronde nem volt található sehol s a lovagnak soha nem sikerült megmentője nyomát feltalálnia.

A lótosz-virág.

A folyóvizek és tavak büszke lilomát, a lótosz-virágot a legrégebb hajdankor két legműveltebb nemzete, India és Egyiptom népe, tartotta szent növénynek, s általán véve a régiek azt hitték róla, hogy a kik annak gyümölcséből esznek, csakhamar elfelejtik hazájukat. E hiedelem valószínűleg czélzás volt arra, hogy az ember az oly vidéken, hol a lótosz gyümölcsöt terem boldogan és kényelmesen élhet, mert ott minden más gyümölcs és gabonafaj is munka nélkül megteremhet.

A lótosz-virág (Nelumbium speciosum) a Nymphaeaceae vagy vízi lilomok nagy osztályába tartozik és nagyon szép vízi növény, melyet bár déli Ázsiában s nevezetesen Indiában is (a hinduk szent „Padma“-ja) jól ismernek, régebben inkább csak Egyiptomban a Niluson tenyésztett s a régi egyiptomiaknak egy vallásos szertartásaiban, mint építészetenben s főleg a műépítészetben kiváló szerepet játszott. Braun Gyula szerint a régi egyiptomiak ritka szép oszlopfülké alakját a lótoszvirágtól kölcsönözték. E növény ma már nem tenyészik Egyiptomban, de a Nilus felsővidékén s főleg a kék-Niluson (Bahr-el-Azrek) annál bővebben található. Ezenkívül a Szahara-sivatag északi határszélén Barka (Cyrene) partjaitól nyugot felé az Atlanti-óceánig, sőt a Szenegal és Niger torkolatáig is gazdagon tenyészik. Nagy, rózsaszínű és kellemes illatú virágai meglepően szépek, gyümölcsei pedig apró, lisztartalmu bogycók, melyeknek színe sárgás, ize pedig eléggé kellemes és a négerek a belőlők készített ételt *tomberong-nak* nevezik. Afrika északi partjainak benszülőit e bogycókat igen szeretik, mert a kenyérnek bizonyos nemét tudják azokból készíteni oly módon, hogy a bogycókat néhány napig a napra teszik száradni s azután fozósárban óvatossal mindaddig ütögetik, míg a lisztes rész a csontos magtól egészen külön válik. E tésztát, vagy inkább lisztet azután kevés vízzel összevegytik s lepényekké alakítják, melyek a napon megszárita színre s izre nézve a legedesebb mákoskalásához hasonlítanak. A bogycókat úgy szedik össze, hogy a lótosz-bokrok alá pokroczot terítenek s az ágakat bottal megverdesik.

Minthogy e bokornövény különösen Tuniszban s Afrika néger tartományaiban bőven tenyészik s az utóbbiak lakói kenyérhez hasonló tápszert készítenek gyümölcseiből s bizonyos részegítő italt is, melyet a négerek nagyon szeretnek, nincs kétség az iránt, hogy e növény ugyanaz, melyet Piniusz római természettudós úgy irt le, mint a libyai (afrikai) Lotophagok (lótuszevők) élelmiszert. Mungo Park afrikai utazó írja, hogy ő a lótosz-kenyeret megízlelte s azt hiszi, hogy azzal bármily nagy hadseregnek napokig lehetne élelmezni; a lótosz-kenyér ize edes és kellemes, úgy hogy a katonák bizonyára nem panaszkodnának, ha egy darab ideig azzal kellene élniök.

S. L.

Egyveleg.

./ Mázciusi ködök és májusi fagyok. A párisi Société d'acclimation (állat- és növényhonosító társulat) által tett figyelmes észleletek és vizsgálódások alapján most néhány francia tudós annak kipuhatóságával és megállapításával foglalkozik, hogy minő viszony áll fenn a márcziusi ködök és késő májusi fagyok között. A múlt évben például nem volt márcziusban köd s májusban sem volt fagy és így a gyümölcs és gabona, ha valami más elemi csapás nem érte, mindenütt gazdagon termett. Míg ellenben 1874-ben márcziusnak sok ködös napja volt s ápril végén s május elején be is következtek ama veszedelmes fagyok, melyek nálunk a rozsoktól előidézték. Ha ez az elmélet csakugyan valóságban alapszik, úgy az idén bő termést remélhetünk, mert az idei márczius ködtelen, szép, derült napokkal örvendeztetet meg égalunkat.

LÓTUSZ-VIRÁG.

./ Egyetem Szibériában. Egy orosz hirlap szerint egy Dural-gazdag aranybánya-tulajdonos, kinek bányái az Ural-hegységben vannak, Tomsk városának 100,000 rubelt (150,000 frt.) ajánlott fel egy szibériai egyetem alapítására. Ha e terv sikerül Szibéria ezáltal jelentékeny lépést fog tenni az európai polgárosodás útján.

./ Amerikai Pompeji. Perunak Guarnay vagy Huarney nevű tartományában egy régi várost fódöztek fel, mely egészen futó homokkal és földdel van borítva. Tulajdonképen föl sem kellett fedezni, mert létezése rég tudva volt, de csak most kezdik azt a föld és homok alól kiásni. E holt városnak többnyire éppen megmaradt kőházaiiban már igen sok régi pénz, háztartási eszközöket és egyéb érdekes tárgyakat találtak, melyek mind a legjobb állapotban vannak. Ez 68-amerikai Pompeji valóságos nyitott könyv, melyből a régi peruiak házi életét, szokásait és műveltségét a legpróbb részletekig elolvashatjuk.

— Hajótörtek egy pusztá szigeten. A „Strathmore“ nevű angol hajó múlt év ápril havában indult el Londonból 88 személylyel, kiknek legnagyobb része skót kivándorló volt, s dél felé Uj-Seelandba indultak. E hajó azonban nem érkezett meg Ottagoba, hol ki kellett volna kötnie. Lőpört s szállítván, azt hitték, hogy szerencsétlenség történt s a „Strathmore“ légbe röpült. Ez év márczius elején azonban az a hír érkezett, hogy a hajó személyzetének legnagyobb részét a „Young Phoenix“, egy amerikai csethalász hajó jan. 26-kán föltalálta az indiai ocean déli részén, a kopár Crozet szigetnél. A „Young-Phoenix“ a hajótörtek közül huszat a „Sierra-Morena“ hajónak adott át, mely Ceylonba vitte őket, vagy harminczat pedig a „Childers“ hajóhoz, s Rangunban tette szárazra. A szerencsétlen kivándorlók alatt a „Strathmore“ múlt év július első napjában csakugyan hajótörést szenvedett, sűrű ködben az ugynevezett tizenkét apostol szirtjei közé jutván a Crozet-szigeteknél. A kapitány, az utasok és legénység egy része a vízbe fuladt, a többiek csónakokon egy lakatlan szigetre menekültek. A merdek partokon a csónakokat nem vihették biztonságba, s az első éjjel elvitte azokat a hullám, s így a menekülteknek utolsó reménye is elveszett a pusztá magányt ismét elhagyatni, hacsak egy arra menő hajó figyelmessé nem lesz rájuk, s meg nem szabadítja őket. Csaknem 7 hónapot töltöttek e magányban. A természetlen szikla-szigeten szerencsére volt egy friss forrás s számos sirály, pingvin és más madár fészkelte ott; ezek tojása és husa szolgált egyedüli eledellül. Zsirjakat egy lámpából mentettek meg, s melyet folytonosan égve kellett tartani, mivel a náluk volt kevés gyufa nem sokáig tartott. A madarakat félyersen ették, mivel azoknak tollán kívül egyéb tüzelő anyaguk nem volt. Ruhájuk lassanként leszakadozott és már csaknem meztelen jártak, midőn végre a „Young Phoenix“ a szigetet kikötött. A többi hajók, melyek a szigetet mellett elmentek, nem vették észre őket. A 7 hónap alatt az 50 menekült közül csak kettő esett áldozatul a nélkülözéseknek, de többen veszedelmes megbetegedtek.

— A lüzetek statisztikája Budapesten 1875-ben. Tüzeset volt 1875-ben 156, 1874-ben 219; a tüzesetek száma 1875-ben tehát jelentékenyen apadt, sőt kevesebb, mint volt 1873-ban, midőn 166-ot tett. Azonban oly eset, hol a tűz tényleg kárt is okozott, csak 34 fordult elő, tehát épen ugyanamennyi, mint az előbbi évben. A tűz által okozott kár 1874-ben csak 46,935 forintot tett, ellenben 1875-ben 350,632 frt-ra rug. E károknak megfelelően 1874-ben 628,954

frt, 1875-ben 1.743,330 forint biztosított összeg. A legnagyobb káresetek 1875-ben következtek: Wanner: háztulajdonosnál (Budán, kár: 10,250 forint), közbiztosnál (kár: 25,000 forint), Gregersen-féle gyár (kár: 298,357 forint). Emberélet egy esett áldozatul (Zsigmondovics Henrik), több esetben pedig sérülések fordultak elő.

./ Észak-amerikai városok népessége. A múlt évi közlegi kimutatások szerint az Egyesült-Államok hét legnagyobb városának népessége a következő: Uj-York 1.600,000; Philadelphia 800,000; Brooklyn (Uj-York külvárosa) 507,000; Saint-Louis 450,000; Chicago 410,000; Boston 340,000 és San-Francisco 250,000 lakóval bír. Így tehát Uj-York az „Empire City“ (birodalmi város) Brooklyn külvárosával együtt (nem számítva ide a többi apróbb külvárosokat, már is 1.567,000 lakost számlál s így népességének számával Párisét megközelíti.

Ugoletti Tádé.

Kevés oly dicső korszaka van hazánk történetének, mint a tizenötödik század második fele. Egy lángelméjű férfi ült ekkor a trónon, kit a nép ma sem feled, s kit nem tud az „igazságos“ melléknév nélkül emlegetni. S e melléknév csak egyetlen szerény levélke a koszorúból, mely Mátyas király fejét négy század óta hervadatlanul övezi, s övezni fogja, „míg a magyar nyelv magyar lesz.“

A nagy uralkodó, ki székhelyét, Budát, második Athenaeum varázsolta, méltó feje volt a tudós körnek, mely körül gyülekezett. Olvasás, tanulás és társalgás által oly széles ismeretekre tett szert, hogy vele egy európai fejedelem nem mérkőzhetett. A hittudományban való jártasságát bebizonyította Gattólóly folytatott vitaközlésével, melyről Galeotti tudósít. Ismerte a régibb és újabb történetet; s Bergamói Fülöp, ki krónikájában Julius Caesarral s Nagy Sándorral egy sorba állítja Mátyasát, azt mondja róla többi közt, hogy vánkosa alatt mindig ott volt Livius, Curtius Rufus, vagy más római történetíró. A csillagok titkai nem voltak rejtve előtte, sőt Galeotti állítása szerint az arczimében is jártas volt. A hadtudományban fölülmulta minden koronás kortársát. A mi nyelvismertetést illeti, hitelt adhatunk Bonfinnek, ki azt mondja, hogy Mátyas a törökök és görögök kívül valamennyi európai nyelven beszélt. Nincsen tehát hízegés Thebald Antal szavaiban, melyeket a nagy uralkodó sírjára irt:

„Corvini brevis haec urna est, quem magna fatentur
Facta fuisse deum, fata fuisse hominem.“

Ily tudós férfi természetesen nem lehetett el tudós környezet nélkül, különösen miután a művelt lelki, tudomány- és művészetkedvelő Beatrix-el házasságra lépett. Ekkor megindult a mozgalom, melyet Bonfini — valószínűleg csak hízegésből — egészen Beatrixnek tulajdonít, őt a „szép művészetnek egyetlen védőjének“ nevezvén. Nem hiszünk, hogy valaki akadna, a ki ebben Bonfininek igazat adna. Hogy Beatrixnek nagy része volt a mozgalom megindításában, a tudományok és művészetek beköltöztesésében, azt nem lehet tagadni, de hogy a főmozgató a dologban maga a nagy tudományú király volt, kétséget sem szenvedhet. Mátyas tehát udvarához edesgette a külföld, különösen Olaszország legjelesebb tudósait és művészeit, „mert látja vala — mondja Helta Gáspár krónikájában — hogy a magyarok barbarusok, és csak bárdolatlan parasztok volnának, és semmi egyébre igen jelesek nem volnának, hanem csak az egy nagy vitészségre.“ Igy gyűlték udvarába festők, szoboröntők, képfaragók, fa- és ezüstművesek, kőfaragók, műépítők, énekesek, kertészek, színészek, tánczosok; — számos költőt, tudóst, szónokot hívott meg, egy szóval „Pannoniát második Italiává akarta tenni.“ Hazánkknak három egyeteme virágzott e korban, s a világ-hírű Corvina, melynek elpusztulását ma is fájlaljuk, Mátyas király műve volt.

Egy porszemmel akarok járulni a Mátyas korabeli tudományosság történetéhez, mert korunkban az ily porszemeket is gondosan szedgetjük fel, tudván, hogy velük egykor építeni lehet.

Egy múlt századbeli olasz könyv került kezembe, mely Ugoletti Tádénak, a Corvina legelső órének emlékezetét tartalmazza, egy földijétől, Affo Iréntől megírva. Ugoletti Tádénak ma már csak neve ismeretes, az is kevesek előtt, pedig neki a Corvina-könyvtár létesítésében s Mátyas híreinek külföldön való terjesztésében nagy érdemei vannak. Nem lesz tehát érdektelen, ha Affo nyomán néhány adatot közlünk róla. Ugoletti vagy Ugoletto Tádé rég nem családból származott, melynek tagjai közül többen már a tizennyedik században

¹ Commentarius de Mathiae Corvini egregie, sapienter, iocose dietis ac factis. Cap. XIII.

² Dec. IV. Lib. VIII. p. 654.

³ Wallaszky Tentamen 24.

⁴ Symposion Trimeron 12.

⁵ Újabb Némz. Könyvtár 67.

⁶ Bonfini Dec. IV. Lib. VII. 653.

⁷ Memoriae di Taddéo Ugoletto Parmigiano bibliotecario di Mattia Corvino re di Ungheria raccolte dal padre Ireneo Affo. Parma 1781. 4r. 76 lap.

⁸ Nevét ötféle változatban láttam: Ugoletti, Ugoletto, Ugoletti, Ugoletto és Ugoletti.

elhíresedtek, mint Raniero Ugoletti pisai kapitány. Atyja foglalkozását nem ismerjük; öccse, Angelo jeles könyvnyomató volt. Tádé születése éve nincs határozottan megállapítva, de valószínűleg az ötvenes évekre esik. Már zsenye gyermekkorában nagy reményekre jogosított, s azért atyja elküldte Milanóba a híres Merula (vagy Merlano) György iskolájába latin és görög nyelvet tanulni. Mily oktatóst nyervehetett itt Ugoletti, elképzelhetjük, ha szemünk elé idézzük amaz érdekes korszak eseményeit, s átgondoljuk jellemét. Konstantinápoly elfoglalása, — s a tudományok ujja születése. A magyar nemzeti büszkesége hatalmasan felebredt, mikor megismerkedtek „az ő“ hajdani irdalmukkal, mert a rómaikkal azonosították magukat. A tudósok egész figyelme a latin és görög írók felé fordult, s behatáon kezdtek tanulni s tanítani a két klasszikus nyelvet. A szorgalmas tanuló már az iskolában annyi költőt, szónokot, böleselőt és hittudóst olvasott, hogy mint kész tudós hagyta el a muzsák templomát. Ugoletti is kitűnő jártasságot szerzett magának a latin és görög nyelvben úgy mint irdolomban, s szívében nyilangolt a vágy, valamennyi íróval megismerkedni, sőt újakat fedezni föl.

A vágy, hogy idegen országokban keresse, a mit otthon nem talált, azon kívül Plato, Pythagoras, Apollonius, Solon, Demokritos és Anacharsis példája hajtá őt külföldre. Ehhez járult még honfitársának, Ugolino Pisaninak dicsősége, ki hosszú külföldi utjából visszatérve számos kitüntetésben részesült. Ugoletti elhatározta tehát magában, hogy elhagyja hazáját, ismereteket szerezni és szerencsét próbálni. „S mivel hallá Corvin Mátyas király híret, mely messzeszárnyalt, Budának irányá útját, a király rendesen székelt, s bemutatva magát. Senki sem szerette jobban a királynál a tudós férfiakat, és senki sem pártolta őket jobban nálánál. Kegyesen fogadta tehát a derek ifjút, s megismerve ékesszólását s nemes hévét, alkalmasnak vélte tervehez és magánál tartá.“ Mátyas legelőször is követésbe küldte Frigyes császárhoz, hol úgy kitüntette magát ékes szónoklatával, hogy mint szerzőnk, ki nagy bámulója Ugolettiének, állítja, — „a császár nemesek a koronát, hanem ezen alattvalót is megirigvelte Mátyasától.“

Alig végezte el ezen megbízását, Mátyas már II. Pál pápához menesztette követül. 1471-ben pillantotta meg Ugoletti utra szülőföldjét, de hosszasan nem időzhetett ott, mert „királyának nagy szüksége volt tanácsára.“ E szavak nem igen hízegők ugyan Mátyasra nézve, kit szerzőnk különben igen dicsőít, de csak Ugoletti iránt táplált egy előszeretetének tudandók be. Ő azonban Ugolettién nem csak a tudóst, hanem az olaszt is magasztalja s büszkelkedvén nemzetére, mondja, hogy Ugoletti annyira megkedveltette Mátyasal az olasz népet, hogy számos tudóst készült Italiából behívni, mindeket előtt pedig onnan hozott magának menyasszonyt. „S alig tette be lábát (Beatrix) a magyar udvarba, művelődni kezdett az egész barbár ország!“ Mintha csak Bonfini hallanók beszélni!

A számos tudós, kik hiva és hivatalanul Budára sereglettek, szellemi táplálékra volt szüksége, s ez nem került el Mátyas figyelmét. Ptolomaeus Lagi, Pisztratus és Augustus példáján fellekesülve, elhatározta egy gazdag könyvtár felállítását. Megbizta tehát Ugoletti, hogy gyűjtse össze a megszereshető könyveket, bármely nyelven s bármely tárgyról legyenek is irva; nagy összeget áldozott másolóokra, javítókra és miniature-festőkre, s így keletkezett a budai Corvin-könyvtár, melynek Ugoletti Tádé lón első órévé. Jó alkalom volt ez tudósunknak, hogy ismereteit kibővitse, s nem ment kezen keresztül könyv, melyből hasznót ne huzott volna. Utazásokat is tett királyra megbízásából mindenüvé, a hol könyvtár volt, s azért méltán dicsőíthetett, hogy Európának majdnem minden könyvtárát látta.

Az 1487-dik év vége felé Ugoletti királytól kiküldve, Olaszországba ment, s meglátogatta Florenczet, melyet Medici Cosimónak a „haza atyjának“, és Lorenzónak, a „magnifico“-nak bőkezűsége a tudós világ valóságos

¹ Plantus vigjátékainak magyarosított kiadása elé nyomatott ajánló levelében mondja, hogy látta „non solum Italiae, sed fere totius Europae bibliothecas.“

székhelyévé tett. Örvendezett Lorenzo, mint örült az egész tudós város, midőn Ugoletti ajkairól hallá Mátyas dicsőítését. Fonti Bertalan is írja egyik műve előszavában, hogy a florencziek szívében mindannyiszor fellobog a szeretet lángja, valahányszor Ugoletti Mátyas tetteiről hallják beszélni.

Ugoletti királyi parancsához híven átvizsgálta minden nyilvános és magánkönyvtárt, s négy másolat fogadott, hogy leírja a könyveket, melyek nem voltak eladók. Barátságot kötött több jeles tudóssal és íróval, Angelo Poliziano¹ és Fonti Bertalannal, a Persius satíráinak magyarosítójával. Barátságai közé számítható Pico Mirandolai² és Marsilio Ficini³ is.

Néhány havi időzés után Ugoletti visszatért Magyarországra, hol nagy feladat várt rá, mert Mátyas őt szemelte ki fiának, Jánosnak nevelőjéül, mint egy egykorú író, Calco Severin szavai tanúsítják. De bekövetkezett az 1490-dik év, s a nagy uralkodó a halál elragadta az elők sorából, s az udvarában tartzkodó tudósok és művészek pártoló nélkül maradtak, nagyobb részt visszatértek hazájukba. A nagy csapás Ugoletti is érzékenyen sújtá, ki — Pierio Valeriano állítása szerint — oly szegényen tért vissza Olaszországba, hogy kis gyermekek tanításával volt kénytelen foglalkozni, s a legnagyobb nyomorban halt meg. Ezen szavak azonban kétségkívül túlzottak. Az Ugoletti-család elég vagyonos volt, s Angelo, a Tádé öccse is csak honfitársainak akart hasznára lenni, midőn könyvnyomató műhelyt nyitott. Az sem hibető — mivel tudjuk, mily jó viszonyban volt a két testvér, — hogy Angelo koldusbotra hagyta volna jutni bátyját, hanem valóbbszinű, hogy megosztotta vele mindenét, ha ugyan föl akarjuk tenni, hogy Tádé elkötötte volt örökségét. Hogy Ugoletti iskolát nyitott, abból még nem lehet szégyenségre következtetni, mert ezt az ő idejében vagyonos emberek is megtették, kiket nem a szükség hajtott rá.

„Azonban ha Ugoletti — mondja szerzőnk — nem is hagyta el Magyarországot arannyal megrakodva, könyvekkel gazdagon tért onnan vissza, s ezeket arannyal többre becsülte.“ Ezt Affo atyának jobb lett volna elhallgatnia, mert e szavai Ugoletti igen furcsa színben tünetik föl, s az emberben önkénytelenül is az a gyanú támad, nem tartozott-e ő is azok közé, kik Mátyas halála után a zavarosban halásztak, s nem ő ütötte-e az első rest a Corvin-könyvtáron. Akárhogy is akárhog szerezte azonban könyveit, dicséretes az a szándék, hogy honfitársainak használni akart velük, s azért öccsével köttöt (Calphurniust és Nemesiaust) 1490-ben ki is nyomtatott. Később részint maga, részint másokkal szövötközve, még több író bocsátott közre.

Ulászló, ki csak árnyéka volt Mátyasnak, első éveiben némi gondot fordított elődének nagy művére, a könyvtárra. Ugoletti is meg akarta tartani szolgálatában, s udvarába visszahíta, de hogy mennyi ideig maradt ott, arra nincs bizonyos adatunk. Annyi tény, hogy 1494-ben Parmában telepedett le, azon erős elhatározással, hogy többé el nem hagyja hazáját; s itt meg is nősült. Miután így a házi gondoktól megszabadult, egészen a tudományoknak élhetett, s majdnem egész idejét a parmai tudós körében tölthette. Folytatta a régibb írók kiadását is, mit a tudós világ halálával fogadott. Munkásságát rövid időre megakasztá a XII. Lajos francia király ellen folyt háború, melynek végeztével azonban újra dolgához látott.

Ugoletti latin szónoklatokat és költeménye-

¹ Angelo Poliziano Medici Lorenzo gyermekeinek nevelője, később Florenczben a görög és latin irdolom tanára volt. Írt latin és olasz költeményeket, s „Miscellanea“-ja a classicus írók magyarázatára nézve becses.

² Pico Mirandola kilencz század tételéről (Conclusiones) és „Heptaplus“, továbbá „De ente et uno“ című munkájáról híres.

³ Marsilio Ficino híres orvos és böleselő volt. Írt több munkát a platói bölesletről, melyet a keresztény vallás előkészítőjének tekintett.

⁴ „Thudaeus Ugoletus utriusque linguae peritus, cui serenissimus Mathias rex Hungariae Joannem Corvinum filium erudiendum commisit.“ (Sz. Agoston munkáihoz írt ajánló levelében.) Vannak a kik Galeotti mondják Corvin János nevelőjének, de a ki ismeri G. jellemét, igen valószínűtlennek fogja ezen állítást tartani.

⁵ De literarum infelicitate. Lib. II.

ket is irt, melyekert kortársai igen magasztalják. Számos éven át fáradozott egy munka készítésében, melynek címe: „Collectanea“, vagy „Summa quaestionum grammaticalium“ volt. Ebben a tudós szerző a régi classicus írók homályos helyeit magyarázta, s e munka lón halálának okozója is. Farnese Sándor bíróknak ugyanis Parma városát meglátogatván, magához kivatta Ugolettit, kit hírből már ismert. Munkája annyira megtetszett neki, hogy semmi áron senk akarta visszadni kétségbeesett szerzőjének. Ugoletti látván, hogy majdnem egész életére terjedő munkásságának gyümölcse így semmivé lett, annyira szívere vette vesztességét, hogy bánatában nemsokára meghalt.

Ij. Szinyei József.

Deák Ferencz és az apagyti reformatus pap.

A „Vasárnapi Ujság“ f. évi 6. számában (87., 88. l.), „Deák életéből“ című közleményben, a többi közt el van beszélve azon ismeretes adoma, mely Deáknak és Vörösmartynak 1845-ben b. Wesselényi Miklóshoz tett látogatásakor utközben Szabolcsban történt mulatásáról szól. A közlemény Vörösmarty összegyűjtött munkáiból, a Gyulai Pál által irt jegyzetek közül vettük, s a kis adoma-szerű elbeszélést Gyulai magának Deáknak elbeszélése szerint jegyezte fel.

Erre vonatkozólag Csizsar Imre, akkor apagyti, most demecseri reformatus lelkész ur helyreigazítást küldött hozzánk, mely szerint az előadott dolog, némi részletekre nézve, eltérőleg tartalmaz, jónak látjuk, habár némi ismétlésbe esünk is, az egészet összefüggőleg, a beküldött helyreigazítás szerint s újra elmondani.

1845. május 1-ső napján Deák Ferencz, barátjával Vörösmarty Mihállyal, beteg barátjok: B. Wesselényi Miklós látogatására utazván, utközben betértek Bónis Sámuel akkor Téthen lakó barátok látogatására; s onnan május 2-án értesítették a szomszéd Apagyon lakó Zoltán János országgyűlési követ (1848-ban belügyi államtitkár) barátjokat, hogy menjen át hozzájuk Téthre, Bónis házához; ki is átmenvén Téthre, elhozta magához Apagyra kocsin Deák Ferenczet; míg Vörösmarty, mint szenvedélyes vadász, Téthről gyalog, vadászgatva jött át, a Bónis ur szakácsával. Mikor megérkezett, egy lőtt szalonkát hozott magával, mit Deák meglátván, azt mondá neki: No Miska mit lőttél? — Mint lőd, felelé Vörösmarty, egy szalonkát. — Erre Deák tréfásan megjegyezte: Tudom, hogy el is puffogtattál sok töltest. S megvizsgálván a töltenytáskáját, látta, hogy kilencz töltest hiányzott.

Mikor Vörösmarty a Zoltán János ur házához megérkezett, már én akkor szinten ott voltam; mert Zoltán János ur engem is felhívott, hogy hazánk jeles bölcsét, Deák Ferenczet s a híres költőt Vörösmartyt, személyesen ismerhessem meg.

Vörösmarty megérkezvén a szalonkával, a jelen volt urasszonyok a madár tollait szétszedték s elvitték magokkal örök emlékül. A két hirneves vendég ebéd után befogatván, Debreczen felé folytatták útjukat.

„Ez alkalommal történt, Apagyon, a Zoltán János ur házában, hogy én Deák F. és Vörösmarty M. urakat megkértém, írniék nekem neveiket, örök emlékül. Ekkor írta Deák F. a következő, most is eredetiben birtokomban levő sorokat:

„Alább irt ezennel bizonyítom, hogy T. Vörösmarty Mihály ur, ki egyébiránt sokkal jelesebb költő mint vadász, mai napon Tét és Apagy közt, kilencz lövése egy szalonkát lőtt. Apagyon, május 3-dikán, 1845. Deák Ferencz.“

Mit leírván, ezen szavakkal nyújtotta át Vörösmartynek: No Miska, ird alá te is. Vörösmarty tréfásan megjegyezte: Megállj csak, ha te ennek a jó tiszteletnek urnak nehány ezer forintól szóló kötelevenyt irtál, a miben inkább módod volna, mert nincsenek gyermekeid, de nekem nincs, minthogy gyermekeim vannak, — várj, hadd olvasson el előbb, mit irtál. S átolvastván, a következőket írta alá:

„Alább is megirt Vörösmarty Mihály, —

azon különbséggel, mint az egyszeri ember, ki két órai esiholás után végtére kiüti s azt mondja: ejnye be egyszerre kiüti! — s így az én szalonkám is egy lövése, még pedig jó távolból esett el, — a fűtől előadottak valoszinű részét nem tagadom. Kelt mint fentebb, Vörösmarty Mihály.“

„Az igaz, hogy én Deák Ferencztől valami politikai boles mondatát, Vörösmartytól pedig egy szép epigrammát vártam, s ohajtottam; de ha szinte nem teljesült is ezen reményem, azért nem áll, hogy megütődve vettem volna el az iratot. Sőt akkor mindjárt ugyanazon papir hátulsó lapjára ezen irásoknak történetét, emlékeztetnek okáért, híven feljegyeztem, az egészet rámba, uveg alá tettem s tanuló szobamban felfüggesztve, azon időtől fogva mindig hű kegyelettel megőriztem, sokaknak megmutattam; s most is, mint igen becses ereklyét őrzöm, s ha kik megtekinteni akarják, egész készséggel és gyönyörűséggel megmutatni kész vagyok.“

Eddig a derek öreg lelkész helyreigazítása. Azt hisszük, teljesen hiteles előadás, annál is inkább, mert az irat eredetiben megvan s bárki által megtekinthető.

A hétről.

○ Még mindig uszunk. A szép tavasz, mely más időben anyni örömet hoz szelid derűvel, mosolygó napsugarával, — ez idén megolvasztá a télen át felhalmozott havat s megdöngasztá folyamainkat, melyek kitörve partjaikon, egész országgyereket boritnak víz alá. Alig apadt meg valamennyire a Duna, s ime a Tisza pusztit. Az alvideken utazó, ha ugyan utazhatik arra valaki, elképzelheti, minő lehetett Magyarország, mikor meg tenger volt.

Mi lesz ebből? Hiszen máskor is volt árvizünk, máskor is keményen sújtott az elemek csapása; de a csapás inkább volt helyi jellegű s a pusztulástól megkímélt részek segélyével kiheverte mind az országot, mind az elkrasztott vidék. De most mindentűn van veszedelem, a hol folyó van, s a szegény ember bánatos szemmel tekint végig a sík tengeren, melyen sehoh megnye, sehoh határkó, mely az ő földét megjelölne. Ott van az ölnyre a víz alatt, elmosva, beiszapolva a barázdák s elaztatva az őszi vetes. A tavasz alá el kellett volna készíteni, de hát ekevel hogy szánts a vizet. Lelékvesztő legfeljebb, a mi megint összeesapó barázdát húz a tenger hátán. Mikor lesz vége? mikor érez megint földet a lába alatt? Hol az az ember a ki ezt meg tudná mondani!

Valódi öznvizes idő. A szép meleg idő csak még nagyobb veszedelem nekünk. Posvány és moesar bűzös vízből egészségtelen gőzöket, ragályos betegségeket esalhat ki a napsugár, annál biztosabban, minél derültebb, minél melegebb. Hol lesz vége a szenvedésnek.

Pedig fű, fa zöldül, erdő lombba borul s a gyümölcsösök biztató virágtól fejérek. Éled a természet az éltető naptól, elöbük csira, rügy és bimbó az enyhe időjárásra. Tudjuk, mi szokott következése lenni a természet ily időelőtti ébredésének. Egy szelleben és szék felől elfagyaszta majd a gyenge hajtást s együtt fonnyad, együtt hervad el vele anyni édes remény.

Olyanok vagyunk, mint a Noé bárkájába szorultak igazán. Nem csak a természet öznvizes világát értve, de magát a politikát is. Egy-más után eregetjük fejr galambokként azokat, a kikre az ország érdekei bizva vannak, Bécs felé, — hogy ne ereszsen már ránk több árvizet. Mert a mit eddig ránk eresztett, az csak a kis házakat vitte el. De a mitől most kell tartanunk, az elviszi a nagy házakat is, — a nagykereskedő házakat tudniillik. Várjuk őket, hogy visszajövet talán meghozzák egyszer az olajfa ágát, mely egy jobb jövőnek, aggasztó sorsunk megszűnésének lenne előjele. Még eddig mindannyiszor üresen tértek vissza onnan. Most van a határozó

pillanat. A mi nevezetes kérdést az 1867-ki kiegyezés megoldatlanul vagy rosszul megoldva hagyott, — most a kitűzött ideje határozni abban, határozni akkép, hogy javát láthassa meg az ország. Minden szem Bécs felé tekint a feszült reménykedve és aggodva kiséri a miniszterek között folyó alkudozások minden részletét.

Lesz-e majd eredmény? S ha lesz: lesz-e olyan, a milyet reménylünk? Hiszen mi rég megszoktuk lemondani arról, hogy vágyaink egészben teljesüljenek, s belenyugszunk, ha csak egy részét is valósulni látjuk. De itt életérdekekről van szó. A mindennapi kenyér érdeke ez, melyet mi úgy szeretnénk felállítani az osztrákoknak: „mi se maradjunk éhen, ti is jólakjatok“.

Ha így lesz megoldva a kérdés, akkor bele nyughatunk. De az osztrákok másként formulázzák. És ez a formulázás bizony furán hangzik: „hogy ti mit esztek, ahhoz semmi közünk; de azt kikötjük, hogy mi megehessünk benneteket“.

Két ilyen messze álló fel fogás közt nehéz létrehozni az egyetértést. Ha sikerül: állományaink a legnagyobb halára kötelezik le az országot. Ha nem sikerül: akkor, meglehet, hogy koplalunk. De hogy ez az ország önszántából ételul kivájonj szolgálni — annyira, talán még nem vagyunk.

Irodalom és művészet.

— „Rajzok a forradalom utáni időkből“ és „Az első magyar katonai tanintezet“ című két közleménye jelent meg Szilágyi Sándornak egy kötetben, az Athenaeum kiadásában. Az előbbi Szilágyi Sándornak a forradalom utáni szerkesztői pályáját rajzolja érdekesen, midőn az ostromállapot idejében „Emleklapok 1848—9-ből“ „Magyar írók füzetei“ cím alatt folyóiratokat s később „Pesti röpiyek“ cím alatt heti lapot indított meg, s a rendőrséggel, katonai parancsnoksággal sokat és hosszasan vívódott és vesződött, csakhogy minél inkább úgy szerkeszthesse vállalatát, hogy azok iránt a tómpa szunnyadásba merüléstől féltett, magyar közönség állandóan érdeklődjék. Az irodalmi élet rajza a fővárosban mindjárt a forradalom utáni években, a vidéken lakó nevezetesebb írók lassan-ként egymás után történő megszólalása, a vállalatok körül való csoportosulása s az írók kísérletei arra, hogy titkosabb eszméiket az idegen rendőrség figyelmét kijátszva adják tudtára a hazafias közönségnek: mindezek elég érdekesek arra, hogy a tárczaszerűen irt visszaemlékezéseket tanulságos szórakozás gyanánt olvassa a mostani közönség. Egy pár kisebb, adomaszerű elbeszélésen kívül, melyek ugyanazon korszak rendőrségét tüntetik fel otrombaságában is nevelésesen, meg a másik közleményről kell megemlékeznünk, mely a nemzeti Ludovica Akadémia történetét adja elő, eddig fel nem használt kútfők alapján egész 1848-ig. A könyv ára 1 frt. 50 kr.

— „A túlvilág komédiája“ című költemény, melynek megjelenését egyik mult számunkban emlitettük, már meg is jelept s hozzánk is beküldetett. A csinos kiállítású kis füzet, mely Arany Jánosnak van ajánlva, mint a prólog mondja, a „kétség harczát“ énekl meg. Az üdvözülésnek és elkárhozásnak az egyházi formák szerinti következetlenségei, melyek szerint Bethoven, Homár, Dante, mind a pokolba került, hol még Árpád apánkkal is találkozunk, a kevesebb erővel és világossággal vannak benne feltüntetve, hogyesem az igazi humor, vagy a satira, vagy a pathos megragadó hatása alatt a poklok és mennyek jelenetei érdeket kelthetnének. Helylyel-közzel a költői tehetségnek több-kevesebb nyomára találunk a műben, de az egésznek alkotásával, tervével tisztába jönni lehetetlen s így a megoldás — Jézus Krisztusnak három lapra terjedő beszéde — sem költ bennünk, valamint előbb az atyainst mondatái sem költöttek semmi érdeket. A fiatal szerző (lapokban mint pozsonyi jogászt láttuk emlegetve) becsavágya pár év múlva bizonyosan mássá kívánna tenni e nagy szabásúnak tervezett, de meg nem érelt költeményt. A füzet ára 1 frt.

— „A tornázás története, a tornatan alapfogalmai, elméletének s kezelésének főelvei“ című munka jelent meg Matolay Elektől. E munka különösen tornatanítók használatára van szánva, a kiknek figyelmébe bátran ajánlhatjuk. A 80 lapnyi kötet ára 60 kr.

— Chateaubriand „A kereszténység szelíme“ című művét lefordítá, s arra előfizetést hirdet Gubieza István tanár Szarvason. A 35 ivre terjedő két kötetes munka előfizetési ára 2 frt, mely fordítóhoz küldendő. A könyv június 10-én jelenik meg.

— „A vasárnapi munkaszünet közegészségi szempontból“ című dolgozatra előfizetési felhívást bocsátott ki a „Közegészségügyi Lapok“ szerkesztője. A dolgozatot dr. Niemeyer Pál nyomán Barth László fővárosi jegyző készíté. Ára 60 kr.

— Nemzeti színház. April 3-án adták először rendkívüli béreltszűnetben és szorongásig telt ház előtt Jókai négyfelvonásos új drámáját „Milton“-t.

A közönség érdeklődését Jókai mint drámaíró is egy a színpadhoz tudta kapcsolni, mint regényei által a könyvhöz. A költői nyelv és erő nagy gazdagsággal hatott, s ezzel feledtetett is oly hiányokat, melyek kevesebb költészet mellett szembeszökők lettek volna. Minden felvonás után sokszor kitapsolták, s két díszes babérkoszorút is kapott. Jókai régebbi idő óta nem irt a színpad számára, s új művéhez egy véletlen ismeretségből eredt mély részvét nyújtott inspirációt. Megismerkedett a fővárosban szereplő meiningeni színtársulat egyik tagjával Weilenbeckkel, ki megvakult. Ennek számára írta a vak Milton szerepét, hogy abban ismét színpadra léphessen. A dráma alapszeméje az, hogy egy nagy lélek mennyire leküzd a természetnek a vakságban rejlő csapását, és hogyan tartja meg erősségét annak sulya alatt. Egy vak férfit választ drámai hőssé, mindenesetre merész feladat, mert a természeti fogyatkozás más érzelmeket gerjeszt előtűnk, mint a minőt a költészetnek kell támasztani, s e mellett a cselekvés határozottsága is el van zárva tőle. Voltaképpen Morton lord e darabban a cselekvény hőse, de a mi történi, Milton szíve ellen fordul. A történelmi hűségnek is szabadon bánt e Jókai, s a puritan Milton helyett, ki beleegyezik a király halálaitéltetésébe, inkább a szelid kedélyű nagy költővel foglalkozik. Morton lord és Lambert lovag szerelmi versenye a költő leányát, képezi a darab drámai menetének folyását. Milton az első felvonásban még nem vak, s mint politikus van festve. Alárja Károly király haladás itéletét, s mielyt alhátra, szemé világa homályosulni kezd és megvakul. Leánya: Bora, most nem akar férjhez menni Lambert lovaghoz, kit szeret, hanem atja mellett marad. Másik udvarlójának, Morton lordnak a Milton neje is tetszik, e kacér nő, ki viszonozza Morton szerelmét. A királyi trón ismét helyreállítatván, Milton királygyilkosnak tekintik, s a trónt vesélyeztető iratokat keresnek nála. Ezt kére akarják keríteni, s a nép is megrohanja Milton házat. De orvosa, Flye, eselt gondol ki. Kopersó készítet, melyre Milton nevet írattja, temetést is rendeztet, mintha Milton meghalt volna. De jön Morton katonákkal, betör a felgyújtott háza, Milton elfogatja és börtönbe vetteti. A harmadik felvonásban Milton demoni neje vádolja férjét a király előtt, leánya pedig védi. A király maga elé hozatja a vak Milton, eltagadja előtte kiletét, s mint egykori politikai barátja beszél vele, hogy kifakadásokra ingerelje. De Milton a béke ígét hangztatja, s csak akkor tör ki, midőn megtudja, hogy a királlyal beszél, ki az ő vakságával vissza akart élni. Flye orvos esillapítja le a királyt, ki végre Miltonnak védelmet ígér. E közben Milton neje megtudván, hogy Milton és leánya varázslók, s Morton a lány varázslattal édesgeti magához. Morton (ki arra számít, hogy ha Miltont elveszithetné, a lány az övé lenne) esküt tesz, hogy e vid csakugyan igaz. De Lambert arva esküszik, hogy ez hazugság. A király a két ellentétes eskü eldöntését istenitételre bizza. Lambert és Morton löhátan rohannak egymásra. Morton elesik, mire Milton neje sikoltva borul holttestére. E fájdalommal szikoltva tudtára adja Miltonnak, hogy neje esalja

volt, szíve megtörök és meghal. Nagy gondal és fényvel mutatták be az érdekes darabot, s az előadás is emelte a hatást. A czímzerepet Ujházi játszta sok drámai erővel, de az mégis látszott, hogy az ő szerepköre a genre-alakok közt van meg. Feleké teljes benső melegséggel ábrázolta a rokonszenves Borát; Kassayné a demoni lady Miltonban egyik legsikerültebb szerepét mutatta be. Teljes elismeréssel működtek Nagy Imre (Lambert), Beresényi (Morton), Náday (Monmouth), Benek (Flye) s a kisebb szerepekben Helvey Laura és Komáromi.

— A népszínházban e hó 6-án Jónás Emil bohózatos és mulatságos opretjét, a „Háromcsőrű kacsa“ sikerült előadásban s a közönség folytonos derültsége közt mutatták be. Soldsán a kotkodácsoló dalban ismét oly kellemes ének-részt nyújtott, melyet azonnal ismételnie kellett. Körülötte is elvenen és jökedvű életben mozogott valamennyi szereplő, főképp Sziklai Emília k. a., Solymosi, Együd, Tihanyi, az énekkar és zenekar.

Közintézetek, eyletek.

— A magyar tud. akadémia e hó 3-ikán tartott ülését a gr. Karácsonyi-féle drámai pályázat eredményének kihirdetése, kiválóbb érdekűvé tette. Az előbbi pályázaton ki nem adott jutalommal együtt most 400 darab arany volt kifizéve komoly drámai műre s 24 pályázó darab érkezett, melyeket Szász Károly, Szilágyi, Zichy Antal, Tóth Kálmán és Arany László bíráltak meg, s a jelentést Arany László terjesztette elő. A csomó darab felénél több számba sem vehető. Némely jó tulajdoniért megemlítették a bírálók „A szerelem hatalma“, „A sziv drámája“, „Az izmaeliták“, a „Dalár“, „Donna Inez“ és az „Eretnek“ címűeket; megdicsérték kettőt „Az ítélet napja“ és „Iskarióth“ címűeket, ez utóbbit itélvén valamennyi közt a legjobbnak, de a jutalmat nem adták ki ennek sem. „Az ítélet napja“ nem dráma, hanem dramatizált költemény, mely az utolsó itéletből mintegy töredék-képet ad. Főtárgya Franceska da Rimini ismeretes története, össze-szöve Dante és Beatrice szerelmének meséjével.

Szerpel Belial is, olyformán mint Mephisto. De mindél homályosan lévén exponálva, sem a szerző szándokával, sem a személyek sorsával, sem a Belial célzatával nem jövünk tisztába. A nyelvezet tönör, tartalmaz, költői gondolatokban sem szegény, de nehézkes, s a verses forma akadálynak látszik, melyben a szerző nem bírja elhelyezni gondolatait. Szerkezetében az eredetiség meglepő, bár megihusul is a kivitelben. A bíráló bizottság e művet dísméssel megemlítetteti határozta. „Iskarióth“ fölötté áll valamennyi társának. Cselekvénye átgondoltabb, menete gyorsabb, bonyodalma határozottabban siet a cél felé; nyelve szabatos, dikciójája emelkedett, bár gyakran egyhangu. Színpadi hatásra is jól van rendezve. Minden részlete tanuskodik arról, hogy szerzője gondolkodó ember, bár kevésbé költői erő. A darab hőse az áruló Judás Iskarióthes, de itt mindegyik a szerző a kegyeletnek hódolt, de az egyik főhibája lett drámájának, mert a Messias által történik minden, ő ellenfele Judásnak, körülette forg az összes cselekmény, de ő kívül marad a színpadon. Ez az alapszemében szerenésen van szemközt állítva a Messias békés, vallásos és általános emberi tanaiival a zsidó nemzet felszabadulási sovargása és Judás nagyraagyása. Judás ki akarja fúzni a rómaikat, s a Messias tanainak nagy befolyását is a célra használni föl, hogy így maga is hatalomra juthasson s fényvel vehesse körül régi szerelmest: Magdolnát. De a szerző a fölvetteszme kivitelében gyöngem. Judásnak minden tette hitvá-nyabb, hogyesem feladatát teljesithetné. Könnyen ráveszik minderre, s ekkép erőtlén alak lesz, mely nem bír kellő drámai érdeket gerjeszteni. A Messias elleni első föllépése egy ravasz főpap veszi rá, kicsinyes cselszövésse. Judás tudja, hogy e pap neki is és minden mozgalomnak, mely a pápi hatalmat tönkre teheti, ellensége, s mégis elhizsi neki, hogy vele egy ezélya van. Megteszi a vádló esküt mestere ellen, mert a főpap azzal biztatja, hogy ha a Messiasát kivégezik, övé lesz a vezérszerep. Semmi esz-

közé nincs azonban, hogy hibetné merész ezélya elérését. Egy apostol sem áll mellette, s a nép is csak mint a Messias tanítványához ragaszkodik hozzá. Tudhatja, hogy mielyt elárulja mesterét, az apostolok és a nép ellene fordulnak. Az árulás indokál a szerelemföltés is fel van hozva. Szene-délyvel szereti Magdolnát, a dráma egyetlen női alakját, mely elmosódó testnélküli lény. Mikor Judás ingadozik a hamis eskü letetésében, a főpap egy czinkosa azzal veszi rá, hogy elbeszéli a mit lított: Magdolnát térdelni a Messias lábainál. Judás, nem gondolva arra, hogy e nő tán bűnbocsánatot kért, iszonyu szerelemföltésre gerjed s leteszi a hamis esküt. Ép oly könnyű szerrel esaljk meg tehát, mint először. Az árulás után a harmadik felvonásban nem fejlődött a cselekvény. A negyedik felvonásban Judás belátja, a mit előre is tudhatott, hogy az apostolok elfordulnak tőle s így egész nagy-ravagyása füstbe száll. Az ötödikben hosszas monologgal vezekel a Golgotha hegyén. — A jelentés, melynek határozatát az összes ülés érvényre emelte, így végződik: „Mérlegetve e műnek szélségeit és hibáit, a bíráló bizottság egy tagja: Szilágyi Ede a kitűzött pályadíjjal kívánata azt jutalmazni; a bizottság többi tagjai azonban nem ismerhetvén el e pályaművet — az akadémiai „Ügyrend“ 116. pontja értelmében — „drámai, színi és nyelvi tekintetben kitüntetésre méltóknak“ a jutalom ki nem adására szavaztak. De mindnyájan szívesen megadják a szerzőnek azt, a mit e pályázatnál jelölegnek tűzött művére: az „Elismerést.“ — Az ülésben még Jendrassik Jenő ismertette az élettani ítélet berendezését, Krenner József pedig „Plinian fezet“ és „Kristálytani tanulmányokat“ terjesztett elő.

— A gr. Karácsonyi-féle drámai pályázaton első helyen megdicsért „Iskarióth“ szerzője fiatal ember, Várad Antal, ki eddig költeményei által gerjesztett figyelmet. A másik megdicsért mű („Az ítélet napja“) szerzője b. Kaas Teor országgyűlési képviselő, s a „P. Napló“ széptólul vezérezikírója; e mű meg fog jelenni már közelébb az „Athenaeum“ kiadásában önállólag.

— A történelmi társulat e hó 6-án tartott ülésében Horváth Mihály elnök meleg szavakban adta tudtára a választmány egyik tagjának, Hatos Gusztávnak halálát. Ezután Hunfalvy Pál, Magyarország a franknémet uralkodás korában“ című értekezését olvasta föl, melyben érdekes etnografai képét tűntette föl Magyarországnak. Utána Fraai Vilmos értekezett „Pázmány négy, eddig ismeretlen művé-ről“, melyek a máramaroszigeti hely. litv. lyceum egy colligatmában találtak. Legfontosabb az, első, melynek címe ez: „A nagy Calvius Jánosnak hírskegyestene. Nagy-Szombat 1609“. E műben Pázmány egyenkint fejtegeti az apostoli hitvallás mindenik ágazatát és a Calvin hitvallását ezekkel ellenkezőnek állítja. Egy másik — öt levélből álló — mű szintén 1609-ből való, melyből kitűnik, hogy Pázmány Alvinczy Péterrel, a kassai prédikátorral hosszabb polemikát folytatott. A harmadik munka címe: „Az calvinista prédikátorok erkölcsi tökéletességének tüköre“, a negyedik: „Csepregi szegényvállás“. Mindezek érdekes világot vetnek az akkori polemikára, de nyelvészeti tekintetben is nevezetesek maradnak. — Végül ij. Szinyei József olvasott föl mutatvány gyanánt egy részletet „Irodalmunk története 1711-től 1772-ig.“ című sajtó alatt lévő művéből a történetirodalomra vonatkozólag. Futó pillantást vetve az irodalomra: Cserei szabadsághu történetére, Apor remek metamorphosisára, Husztynak hibái mellett is becses művére, Károlyi önéletrajzára, nem is emlitve a kevésbé jelentékeny munkákat — felolvasó azt látja, hogy a történeti irodalom meghazudtolja a „hanyatlás kora“ elnevezést. A fiatal szerzőt megjelénézték.

Balesetek, elemi csapások.

— Az árvizek még mindig pusztítanak. A Duna a mult héten ujjlag áradt pár hüvelyket s 16 láb 9 hüvelykig emelkedett a fővárosnál, hol a csatornák még mindig el vannak zárva s a gőzszivattyúk éjjel-nappal működnek. Most ismét beállt a csöndes apadás. A Tisza féktelen dübvel pusztit; olykor apud valamieskét, s akkor egy állapotban marad, aztú megint áradni kezd. Szegednél e hó 5-én 24 láb 11

Égy határozott polti sor, vagy annak helye egyszeri lgtatásnál 16 krajczár; közbizéri lgtatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden lgtatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetőnyelket elfogad Bécsben; Habsburg, Klein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Seilerstätte Nr. 2 és Oppelk A. Wollzeile Nr. 22.

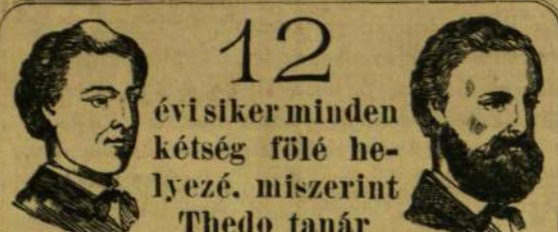
Valódi lyoni selyem-szövetek.

divatos női 1801-3 ruhakelmék, kész ruhák és felöltők legujabb divat szerint és tökéletes választékban

KELLER és ZSITVAY női divat-kereskedésükben Budapest, Szerviták épületében.

Latzkovits A.

Budapest, váci-utca 18. szám, „Nemzeti szálloda“ épületben. Ajánlja a tavaszi és nyári idényre nyitott férfi divat- és női pipere-raktárát legujabb divatu női- és férfi-nyakkendők, színes és fehér ingek, gallér, kézélő és egész garnitúrák, ugyszinté férfi-, női- és gyermek-harisnyák, kesztyűk stb. lehető legelősebb árak mellett. 1864

12 évi siker minden kétség fölé helyezte. miszerint Thedo tanár SZAKÁLL-HAGYMÁJA

a legjobb és legbiztos szer, a szép szakállnövekedés elérésére. Számtalanok, a legmagasabb állású férfiak közül is, szép szakállukat csupán ezen szernek köszönhetik. Ezen szer a szakáll növekedését hirtelen gyorsítja úgy hogy 16 óra alatt meglátszik, a legrovidebb idő alatt teljes és erős szakállt nyertek általa, a melyet a bizonyítványok esrei bizonyítanak. Miután számos semmirőlő hamisítás ugyanazon név alatt áruba bocsátották, jó lesz arra ügyelni, hogy minden csomag a feliratlalokk lenyenemott pecsétjével legyen ellátva. Ár egy csomagnak 2 ft. 10 kr., postai küldéssel 10 krajczár több. Schickel, 1875. febr. 25. Főrt József, gyógyszerész, urnak, Prágában. Szives köszönetem a szakáll-hagymáért; az igen hatásosnak bizonyult be, és én mindenkinél legelősebb ajánlhatom. Hirt Károly J., s. k. építési vállalkozó. Valódi minőségben kapható; Budapest, Török József gyógyszerésznél, király-utca 4. és Pozsonyban; Piszatory Bódog gyógyszerésznél, Mihálykapu.

PLACHY és KALLINA BUDAPEST, koronaherceg-(uri-) utca 14. szám.

ajánlják dúsán rendezett rőfös női divat- és kész fehérnemű-kereskedésüket, elállva minden idényre a legujabb bel- és külföldi kelmékkel, ugyszinté minden e szakmához tartozó árukkal, Fa legelősebbaktól a legfinomabbig, a lehető legjutányosabban szabott árakon.

Ruhákat a legujabb divat szerint készítettünk. Bármely szakmába vágó vidéki megrendeléseket a legnagyobb figyelem mellett készségeggel teljesítünk s kívántra kelme-mintáinkat szívesen küldjük.

Önkényes végeladás.

A kalap-utca 8. sz. alatti zongora-üzlet teljes felhagyá-lyra folytat ugyanott zongorák, pianók és harmoniumok, csup elismert és jótételező gyártmány, újak és átjártottak, 66 főtől kezdve rendkívül olcsó árakon fognak eladni. Legelősebb alkalom kínálkozik tehát mindenkinél, hogy magának valóban jó hangszert olcsó áron szerezhesen. Miután a helyiség nem sokára kiürítették, kérem a t. közönséget, engem becses megbízásaival minél előbb megtisztelni. 1847-9

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható

A kandalló mellett.

Beszély- és rajzgyűjtemény. Irta HAJNALKA. Tartalom: Egy igaz történet. — A nagymana. — Margit levelei. — Részved. — Híven a sírig. — Egy este a hegyek közt. — A ki az idejét keresi. — A ki sohasem szeretett. — Két csattanás. — A mig a férj a klubban van. — Virág Pista csókja. Ára füzve 1 frt 50 kr.

POLITIKAI DIVATOK.

Regény. Irta JÓKAI MÓR. Második kiadás. Három kötet. — Ára füzve 2 frt 40 kr. A népszerű kiadás 84-89 füzetek.

A BÜNTETTEK BÜNTETÉSEIK.

A büntetőjog különös része. Tekintettel az újabbkori törvényhozásra és hazai törvényjavaslatunkra. Irta SCHNIERER ALADÁR. Ára füzve 3 frt.

HELL F. P. 1717 Budapest, II. ker., fűtőca, a keresk bank épületében, ajánlja nagy választékú raktárát fűtő, női s gyermek kész fehérműekben, minden szövött áru s uri divat-cikkekben legelősebb szabott árakon. Minden levél által rendelés váratlanul külön figyelemmel szorgalmasan szerez legelősebb minőségű készleteket. Has akármely cikkreket megvásárolás is szívesen eszközök. Csomagolást nem számítok. Minden nem tartozó darab kiszéreltek vagy kicserélve érte az ár visszafizetését. Legelősebb minőségű készletek.

Urak részére: Rendelőknél csak a galériabőgőg. Ingek színes szövetből minden formában, de most legelősebb a 3 zoros sim ujjú mely legelősebb s ezel szerűb darabja 1.40, 1.65, 2.40, 3.50, 4. 6 darab 8. 9.50, 11.50, 13, 17, 20, 22.80. Színes perkiából legelősebb mintákban darabja 1.50, 2. 2.25, 2.70, 6 darab 8.50, 11.50, 13.80, 4.20. Sei és angol szövetből legelősebb mintákban gallérral, darabja 2.25, 6 darab 12.50, 2 külön galériát, díja 3-0. 6 darab 21.90. Ingelők gallérral, darabja 60 kr. 6 darab 3.25. Lábravátok vázszómból minden formában: darabja 1.50, 1.75, 2.25, 2.50, 3. 6 darab 8.50, 10, 11.50, 12.80, 14.20, 17. Tölve színes gyapjú alsó mellények, 416 nadrágok s félharisnyák. Félharisnyák szívesít köveggel fehér 2.50, 3. 3.50, fehér vagy fekete 4. 4.50, 5. 5.50, egész chifon 5. 5.50, 6. 6.50, 7. 7.50, 8. 8.50, 9. 9.50, 10. 10.50, 11. 11.50, 12. 12.50, 13. 13.50, 14. 14.50, 15. 15.50, 16. 16.50, 17. 17.50, 18. 18.50, 19. 19.50, 20. 20.50, 21. 21.50, 22. 22.50, 23. 23.50, 24. 24.50, 25. 25.50, 26. 26.50, 27. 27.50, 28. 28.50, 29. 29.50, 30. 30.50, 31. 31.50, 32. 32.50, 33. 33.50, 34. 34.50, 35. 35.50, 36. 36.50, 37. 37.50, 38. 38.50, 39. 39.50, 40. 40.50, 41. 41.50, 42. 42.50, 43. 43.50, 44. 44.50, 45. 45.50, 46. 46.50, 47. 47.50, 48. 48.50, 49. 49.50, 50. 50.50, 51. 51.50, 52. 52.50, 53. 53.50, 54. 54.50, 55. 55.50, 56. 56.50, 57. 57.50, 58. 58.50, 59. 59.50, 60. 60.50, 61. 61.50, 62. 62.50, 63. 63.50, 64. 64.50, 65. 65.50, 66. 66.50, 67. 67.50, 68. 68.50, 69. 69.50, 70. 70.50, 71. 71.50, 72. 72.50, 73. 73.50, 74. 74.50, 75. 75.50, 76. 76.50, 77. 77.50, 78. 78.50, 79. 79.50, 80. 80.50, 81. 81.50, 82. 82.50, 83. 83.50, 84. 84.50, 85. 85.50, 86. 86.50, 87. 87.50, 88. 88.50, 89. 89.50, 90. 90.50, 91. 91.50, 92. 92.50, 93. 93.50, 94. 94.50, 95. 95.50, 96. 96.50, 97. 97.50, 98. 98.50, 99. 99.50, 100. 100.50.

Kitüntető: Bécs 1873 érdem-érem. Köln 1873 egyetlen legnagyobb kitüntetés ezüst-érem. Moszkva 1872 arany-érem.

FARINA F. Mária 4711 sz. Kölnben a R. m. Hogy magyarhoni tisztelt vevőimnek egyedül valódi KÖLNIVIZ-KIVONATOMNAK (Extrait d'Eau de Cologne double) vételet megkönyvithezem, elhatározom: VERTESSY SÁNDOR udv. illatszerezés úrnál, Kristóffér 1. sz. a. Budapest klesnybeni raktárt fölállítani, és kérek minden megrendelést a főnebbi czérghez intézni. Az én EAU DE COLOGNE-SZAPPANOM a legelősebb hatással a bőrnek folytonosan puhán tartására, minden bőrkülvét eltávolít, és könnyű habzása folytán mint beretvaló szappan is a legelősebb ajánlható. Egy doboz ára 50 kr. — Egy doboz 3 dbbal 1 frt 50 kr.

Nagyban raktáromat NEUMANN ALBERT úr, bálvány-utca 16. sz. Budapestben, tartja fenn. Extrait d'Eau de Cologne double minden üvegecséje az alábbi védjeggyel és névnyomással van ellátva.

Dr. Maria Farina in der Hofstadt Nr. 4711 in Postzimmern in Köln

Prof. Dr. Sampson's Präparat Dr. W. Strauß Makrenapothek Mainz

A perui coca-növény esodálatos táp- és gyógyerejét lumboldt Sándor ezen szavakkal ajánlotta: „szukmellúség és gumó a coquerosoknál nem fordul elő és testük a legelősebb uegerötetes mellett is minden táplálék és álmól nélkül napokon át éperős marad.“ — Boerhave, Bonpland, Toudi és valamennyi dél-amerikai utazók által bebizonyított; a német tudósvilág életvitelileg már régen, gyakorlatilag azonban csak a mainzi „szerecsen“hez csimzett gyógytár Sampson tanár-féle coca-készítmények használata által van elismerve, miután ezek friss növényből készülvén s minden hatásos alkotórészt változatlanul megtartanak. Ezen készítmények a beteggyón ezen szeren megkísértett mell- és tüdőbetegségeknél, sőt előhaladt korban is kitűnő hatással bírnak (I. sz. lapdacs), gyökeresen gyógyít minden altesti- és emésztési-betegségeket (II. sz. lapdacs és bor), pótolhatlan minden id-gbetegségek és egy-tlen gyökeres gyógyszer, különösen mindenféle gyöngöség ellen (III. sz. lapdacs és horszes). — Ára 1 doboznak 2 frt, 6 doboz 10 frt, 1 üveg 2 frt.

Kimerítő felvilágosítás dr. Sampson tanár-tól, mely a coact helyszínen gondatlan tanulmányoztat, ingyen s bérmentve a „szerecsen“hez csimzett gyógytár Mainzban, és raktárát által Pesten: Török J., gyógyszer. főkötő Magyarországra néve. Prülny; Schönach For., gyógyszer. Prágában; Főrt József, gyógyszer. Bécsben; Haunber Ede, augsal-gyógytár, Hof u., főkötő Ausztriára néve. 149 (26)

PILEPSIE Dr. LENGIL FR. NYIR-BALZSAMA. Már magában a növényi nedv, mely a nyírból, ha annak törzsebe fűrnék, kifolyik, ember-embéket óta mint a legelősebb szepítő-szer ismeretes; ha meg e nedv a földalati utasítása szerint vegyi uton balszammá készültetik, majdnem esodás hatásos müködök. Ha példánál azaz az arca vagy egyéb bőr-részek este bekenetnek, már a következő reggelen allg észre vehető pikkelyek valnak el a bőrtől, s az ezáltal vaklitan fehérré s gyöngédé tetetük. Ezen balsam alimítja az arcon támadt ráncokat és himlő helyeket, és annak ifjú arca szint ad; a bőrnek fehérséget, gyöngöséget, frisséget kölcsönöz; szepíti, megfoltokat, anyajegyet, az orr bőrséget, bőr-aknékat és a bőr egyéb tisztatlanságait a legelősebb idő alatt eltávolítja. Egy kóró ára, használati utasítással együtt 1 frt 50 kr., postán küldve 10 krajczár több. 1788-80

Fekete Bernát

Magyarország első rendű műkereskedése és olajsínyomatú képek raktára ajánl beszerzés végett, aczélmszvényeket, fényképeket, szobrokat, továbbá Európa leghíresebb festőinek eredeti jeit után olajsínyomatú képeket fényes arany barokk-keretben foglalva és díszesen kiállítva, igen jutányos árakon és havi részletfizetésekre. Rendelvények hozzád csimzve, vagy pedig utazó úgnőkeim által kértnek tétetni.

Fekete Bernát könyv- és műkereskedése, Budapest Dorottya-utca 3. sz. 1858

Bámulatos olesó!!

Grossmann József, Budapest, király-utca 27. a magyar koronához ajánlja gazdag raktárát — 25-30% al olcsóbban mint bárhol — és pedig: 1787

Sima, csikos és kockás ruhaszövetek	35-40 kr.	25-30 kr.
Angol lástra minden színben	40-50	27-40
Balreos	40-50	40-50
Sima és kockás balge	45-50	40-45
Szürke angol mohair	45-60	35-50
Csikos moaható selyem	1.30-1.60	90-1.20
Fekete és színes noblesse	1.60-2.50	1.10-1.80
Fekete lyoni faulle	2.80-3.50	1.80-2.50
1/4 terno, rendkívül finom,	90-1.50	60-1.10
Legelősebb választék fekete terno-kendőköl, selyemrojtól,	2 frt 75-10	

Egyzersemind ajánlom nagy gyári raktáramat rumburgi, erzen- és fonal-vászonból, 30 és 35 rőfös ág- és anztalmenek, chifon, gyapjú- és rips-terítők, csipke-függönyök, francia erzen- és perkalinet, mint színes minden e szakba vágó cikkeket igen olcsó árakon. Vidéki megrendelések azonnal pontosan teljesítetnek, és minták kívánatra ingyen és bérmentve megküldetnek.

Erzsébet sósfürdő

Budán legjobb sikerrel használható: általános és altesti vérbőségnél (fejfájás, fulguzás, szédéltség, ájulás, szívdobogás, mellszorulás) a tápsó-, főleg a vastag belek idült hurutos bántalmainál, szokványos, makacs székzsorulásnál, különféle máj- és epebetegségeknél, lépdaganatnál, aranyérnél és rástkörnél, zsírkörmél (tulságos hízás); női betegségeknél: idült méh- és petefészeklobnál és ut-bajainál, méh- és méhnyakstoma-hurutnál, méh- és petefészek túltengésnél (Hypertrophia); méhszájkiágódásoknál és fekélyedéseknél; méh előre és hátraduléséknél és hajlásoknál, valamint az említett bántalmak által okozott fehérfolyásnál, hószarvrendellenességeknél és nagyfoku ivarvér-éséknél: mekörnál stb.

Megnyitása májushó 1-én. Ásványviz-szállítás 25 üveg palackot tartalmazó ládákban történik. Raktárak minden gyógyszerárban és fűszerkereskedésben „Erzsébet forrás“ név alatt. Kényelmes lakásokról és jó konyhárol az igazgatóság kiválólag gondoskodik. A közlekedés Budapestrol a József téren felállított reggeli 5-től fogva felőránként közlekedő kényelmes társas-kocsikkal történik. Megrendelések szobákra és ásványvizre csimzendők: Schwarz F. B. Budapest, nádor-utca 9. sz. 1886 Az Erzsébet-sósfürdő igazgatósága.

== Nagy hasznot == hoztak nekem s több barátainknak a terno-nyeremények, melyeket mi O-ticé Rudolf, mennyiségtanár úrtól Berlin, S. W. Wilhelmstrasse 127, kapott játék-utastásokkal elértünk. Mi valóban meglepő eredményekkel dicsekedhetünk. En ezt nyíltan és igazán kijelentem, hogy általa mindenki ezen urak tanácsait magának biztosíthassa. Krakkó. 1735 Kroinsti Mihály.

HOFFMANN M. kárpitos. Budapest, két szerecsen-utca 6. sz. ajánlja magát a t. közönségnek új butorok készítésére, valamint régiékek átdekorálására. A tapasztalatok, magamnak, valamint az általam Bécs, Berlin, Páris és London városokban a legelősebb alakban véghez hirt kárpitos-munkák, a t. közönséggel szemben azon meggyőződés kimondására készítetnek, miszerint minden hozzád intézett becses megbízások izéssel, szilárdíggal s legelősebb modor szerint fognak keresztülvitetni. 1874.

Deszka, lécz, zszindely, fenyőfák stb. effélékből álló nagy raktár rendkívül olcsó szabott árakon eladatik 1873 Löwy Dávid épületfa-kereskedőnél Ujpesten.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható: Szenleczey Gusztáv. MAGYAR VÁLTÓELJÁRÁS. Negyedik kiadás. Füzve 2 frt 50 kr.

KÉZIKÖNYV KIR. KÖZJEGYZŐK számára. Tekintettel az elmélet és gyakorlat igényeire irománypéldákkal ellátva. Irta Dr. DÁRDAI SÁNDOR és ZLINSZKY IMRE „Jogtudományi Kiadó“ szerkesztője a postai királyi állás pótlására. II. kötet. Ára füzve 1 forint 20 krajczár.

A bölcsészeti jogtudomány történelme. Kiegészítéssel Schilling természetjogi művéhez. Irta Dr. WERNER RUDOLF, kassai jogakadémiai tanár. Ára füzve 1 forint 50 kr.

